Doğan Kardeş

Kasım 1960 ★ 125 Kuruş

SCANFAN

TİK-TAK AMCA

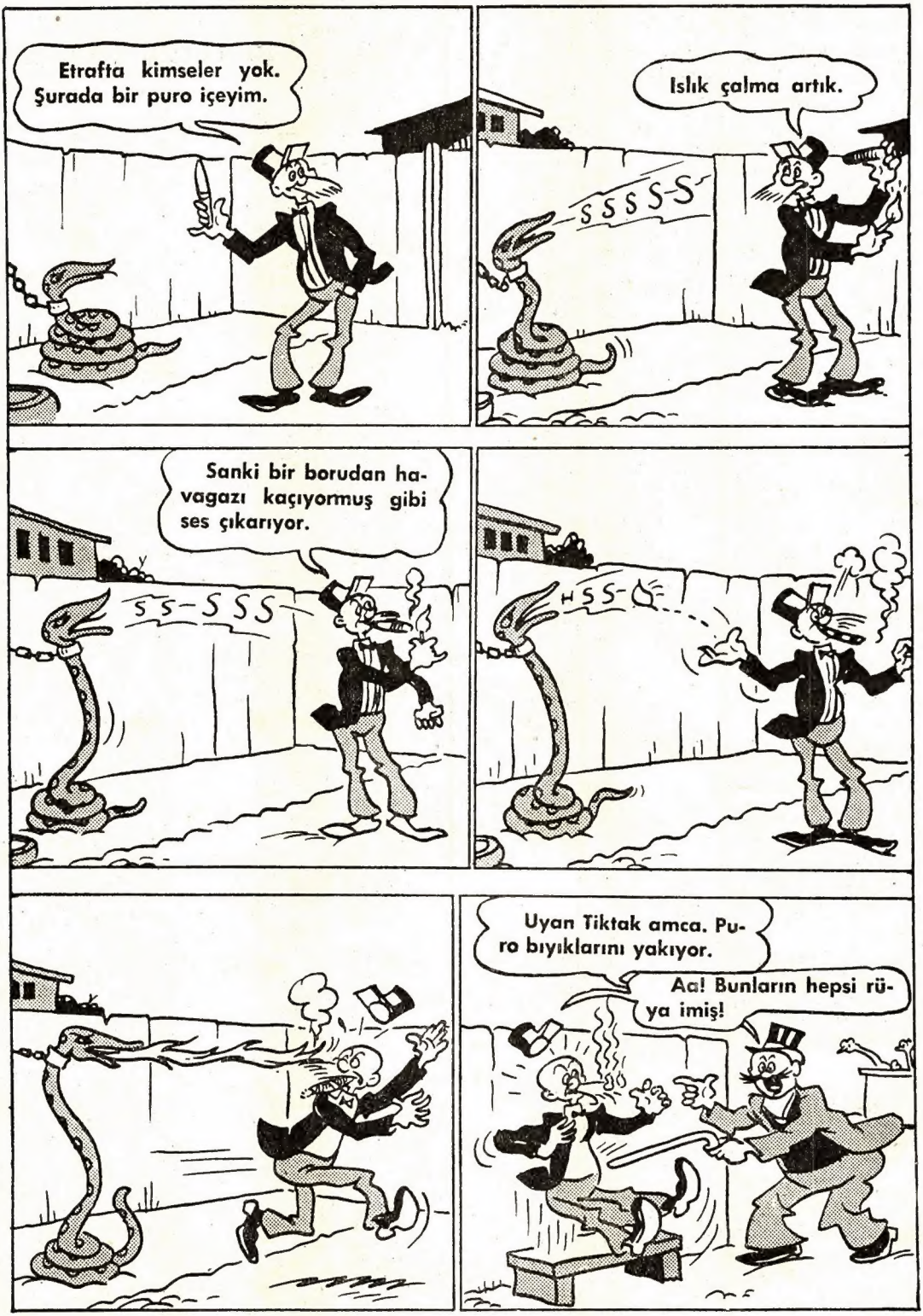
Etrafta kimseler yok. Şurada bir puro içeyim.
Islık çalma artık.
SSSS-S
Sanki bir borudan havagazı kaçıyormuş gibi ses çıkarıyor.
SS-SSS
HSS-
Uyan Tiktak amca. Puro bıyıklarını yakıyor.
Aa! Bunların hepsi rüya imiş!

LIBRARY OF SCANFAN

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Kuruluşu: 23 Nisan 1945

•

Sayı: 500 _ Kasım 1960

Fiatı: 125 kuruş

•

Aylık çocuk dergisi ✶ Sahibi: Kâzım Taşkent ✶ Yazı işlerini fiilen idare eden: Şükrü Enis Regü ✶ Yazı işleri bürosu: Galata, Kuledibi, İlkbelediye Caddesi, Küçükhendek sokağı No. 27, Kat 1 ✶ Mektup adresi: Posta Kutusu: 217 _ Beyoğlu ✶ Yazı işleri için telefon: 44 74 37 - 44 05 39 ✶ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler, Divanyolu Klodfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✶ Yayınevi ile mektuplaşma adresi: P. K. 1146 İstanbul ✶ Yayınevi telefonu: 27 34 54 ✶ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ✶ Yurt dışı iki misli ✶ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ✶ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✶ Basıldığı yer: Doğan Kardeş Yayınları A. Ş.

Dergimiz «Basın Ahlâk Yasasının uymayı taahhüt etmiştir.

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları YAPI ve KREDİ BANKASI nın kültür hizmetlerinden biridir.

500. sayımız

BU elinizdeki Doğan Kardeş, **500** - üncü sayımız...

Geçen Nisan'da 15 yaşını dolduran Doğan Kardeş'in bu sayısı ile de 500-e ayak basmasına bizimle beraber bütün kardeşlerimizin sevineceklerini umuyoruz.

Bir derginin, hele bir çocuk dergisinin 500 sayı yaşıyabilmiş olması çok önemli bir olaydır. Bu mutluluğa siz sevgili okuyucularımızın sayesinde eriştik. Onun için bu uğurlu günümüzde size tekrar teşekkür ederiz.

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları, Türk çocuklarının daha bilgili, daha görgülü, daha zevkli, daha iyi yetişmeleri için Yapı ve Kredi Bankasının Türk ailesine yaptığı bir kültür hizmetidir. Onun için bu sevinçli günümüzde bu hayırlı müesseseyi de minnetle anıyoruz.

★

SEVGİLİ okuyucularımız, sizden ricamız, Doğan Kardeş'in daha çok tanınması, daha çok yayılması için bize yardımcı olmanızdır. Doğan Kardeş okuyucularının sayısını arttırmak sizin elinizdedir. Her okuyucumuz bir yeni abone bulursa, Doğan Kardeş'in abone sayısı derhal bir misli artar. Ne kadar çok Türk çocuğu bu dergiden faydalanırsa, hizmetimizin çevresi de o kadar genişler.

Haydi bakalım! Doğan Kardeş'in okuyucularını bir misli arttırmak için elbirliğiyle hep beraber çalışalım.

★

TATİL YARIŞMAMIZI KİMLER KAZANDI?

Tatil Yarışmalarımızı kazanan kardeşleri 10. sayfamızda ilân ettik. Bu kardeşlere hediyelerini gönderebilmemiz için bize acele olarak açık ev adreslerini bildirmelerini rica ederiz.

Bizim Atatürkümüz

1881 yılının güzel bir mayıs günü idi. Selânik şehrinin iki katlı, pembe boyalı bir evinde bir çocuk dünyaya geldi. Sarışın, mavi gözlü, güzel bir erkek çocuk. Anne baba sevinç içinde yavrularının yüzüne baktılar. Adını Mustafa koydular.

Mustafa, akıllı bir çocuktu. Zeki bakışlı gözleri parlıyarak sorduğu bütün sorular, etrafında bulunanları şaşırtır, düşündürürdü. Kendisine bir şey sorulduğu zaman verdiği cevaplar da çocuk yaşından umulmıyacak kadar güzel olurdu.

Mustafa'nın annesi ile anneannesi onu Amin alayları

ile mahalle mektebine vermek istiyorlardı. Babası da yeni açılmış olan maarif mektebini uygun buluyordu. Bu yüzden aile içinde epey konuşmalar oldu. Sonunda her iki tarafın da isteği yerine getirildi. Çocuğu önce o zamanın geleneğine göre okula başlama töreni yaparak mahalle mektebine verdiler. Birkaç gün sonra da oradan alıp maarif mektebine yazdırdılar.

Mustafa, okulda kendisini pek çabuk tanıttı. Bütün öğretmenleri onu beğeniyor, bütün arkadaşları seviyor, ona büyük bir değer veriyorlardı. Arkadaşları derslerini hazırlarlarken zora gelince hemen Mustafa'ya başvurur, ondan yardım isterlerdi.

Bir gün matematik dersinde kimsenin çözemediği bir problemi beş dakika içinde Mustafa çözüverdi. Bu problem, öğretmeni bile düşündürmüş, uğraştırmıştı. Mustafa'yı kara tahtanın başına çekti. Problemi arkadaşlarına açıklamasını istedi. Küçük Mustafa, tahta başında problemi arkadaşlarına açıklarken çok başarılı bir öğretmeni andırıyordu. Öğretmen, bu hal karşısında heyecanlandı. Bu çok zeki ve kabiliyetli öğrencisinin yüzüne hayranlıkla baktı.

«Oğlum Mustafa, dedi. Senin de adın Mustafa, benimki de. Bu böyle olmıyacak. Senin üstünlüğünü ayırt etmek lâzım. Bundan sonra senin adın Mustafa Kemal olsun.»

★

Bir gün Mustafa Kemal'in babasını okula çağırdılar. Ona oğlunun üstün zekâsından, bütün derslerde gösterdiği başarılardan bahsettiler. Öğretmenlerinin görüşlerine göre bu çocuk başka çocuklara benzemiyordu. Bu çocuk iyi okutulup yetiştirilirse ilerde büyük adam olacaktı. Mustafa'nın babası bu güzel sözleri kıvançla dinledi. Sonra :

«Oğlumu, memleketine hayırlı bir evlât olarak yetiştirmek için elimden geleni yapacağım. Hiçbir fedakârlıktan kaçınmıyacağım. Benim de görüşüme göre, Mustafa ilerde iyi bir insan olacaktır.» dedi.

★

Mustafa, babasını çok küçük yaşta kaybetti. Dayısının çiftliğinde kaldığı günlerde tabiatın güzelliklerini hayran hayran seyreder, okuluna, derslerine karşı duyduğu özlemi annesine hissettirmemek için elinden geleni yapardı.

Kardeşi ile bakla tarlalarını bekledikleri bir gün : «Kargaları tek tek kovalamaktansa bekliyelim, hepsi birden gelsinler, biz de hücuma geçip topunu birden sürelim.» demişti. Mustafa bu plânı uyguladı. Kargalar kara bulut gibi tarlaların üstünde uçarken çirkin sesler çıkarıyorlardı. Kuşların hücumu küçük kızı korkutmuştu. Ağlamağa başladı. Bunun üzerine Mustafa ileriye atıldı. Vücudunu kardeşine siper etti. «Korkma kardeşim, göreceksin ki bir şey yapamıyacaklar,» dedi ve ustalıkla kuşları dağıttı. Bu, Mustafa'nın ilerdeki kahramanlık günlerinin küçük bir başlangıcı idi.

★

Annesi Mustafa'nın okula devam edebilmesi için her türlü güçlüğü göze alarak çiftlikten ayrıldı. Selânik'e döndüler. Günün birinde Mustafa Kemal annesine asker olmak istediğini söyledi. O zamanlarda memlekette hürriyet yoktu. Türk milleti baskı altında yaşıyordu. Başta bulunan padişahın sözü kanun yerine geçerdi. O ne isterse o olurdu. Birçok değerli insan zindanlarda çürüyor, yurdundan uzaklara sürülüyor, ya da denizlere atılıyordu.

Mustafa Kemal'in annesi oğluna bütün bu olanları anlattı. Bu çocuğun kalbi büyük bir memleket ve hürriyet aşkı ile çarpıyordu. Kafasında ileri fikirler çarpışmakta idi. Bu davranışlarla o devirde nasıl asker olurdu?

Mustafa Kemal annesini dikkatle dinledi. Sonra o derin bakışlı mavi gözleriyle çok sevdiği annesinin yüzüne baktı, baktı :

«Öyleyse benim mutlaka asker olmam lâzım,» dedi.

★

Mustafa Kemal asker oldu. Cepheden cepheye atıldı. Trablusgarp'ta anavatandan çok uzaklarda bir avuç askerle savaştı. Anafartalar-

Atamız Diyor ki :

- *Medeni olmayan insanlar, medeni olanların ayakları altında kalmaya mahkûmdurlar.*
- *Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir.*
- *Türk milletinin istikbali bu günkü evlâtlarının doğru görüşü ve yorulmak istidadında olmayan çalışmak azmiyle büyük ve parlak olacaktır.*
- *Türk milletinin istidadı ve kat'i kararı medeniyet yolunda durmadan, yılmadan ilerlemektir.*
- *Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.*

da havadan, denizden yağan bombalar, gülleler altında, kan, ateş ve barut kokuları içinde askerin önüne geçerek ateş hatlarını yardı. Düşman büyük bir yenilgiye uğrıyarak Çanakkale'yi terketti.

Savaşın kaderi değişmiş, İstanbul kurtulmuştu.

★

Birinci Dünya Savaşında Türk milleti, savaş ortakları yenilgiye uğradığı için yenilmiş sayılıyordu. Memleketimiz yer yer düşmanlar tarafından işgal edilmişti. Milletimiz tarihinin çok acı, çok karanlık günlerini yaşıyordu. Unutulmaz bir tarih günü olan 19 Mayıs 1919 da Mustafa Kemal Samsun'a çıktı. Bir ölüm - dirim savaşı yapacak, memleketi düşmanlardan kurtaracaktı. Parolası : «Ya ölüm, ya istiklâl» di. Türk milleti bu parolayı canü gönülden benimsedi. Silâh yoktu. Para yoktu. Düzenli bir ordu yoktu. Millet aç ve yorgundu. Mustafa Kemal : «Hepsi bulunur, hepsi yapılır,» dedi.

İstiklâl Savaşı başladı. Bu, yalnız tarihimizin değil, dünya tarihinin de en büyük savaşlarından biri oldu. Hür ve bağımsız yaşamak isteyen milletler istiklâl mücadelemizden örnek aldılar.

Mustafa Kemal bu savaşta dünya ölçüsünde bir komutan, sırtı yere getirilemez bir asker olduğunu bütün cihana isbat etti. 30 Ağustosta kazanılan zaferle milletimiz yeni bir hayata, ışığa, hürriyete ve medeniyete doğru açılan yeni tarihine başladı.

30 Ağustos Zafer Bayramının beşinci yıl dönümünde Atatürk'ü kutluyorlardı. O bütün kutlamaları derin bakışlı gözleri dalgın dalgın dinledi. Sonra : «Bu zaferi kazanan ben değilim, dedi. Bunu asıl o gün tel örgüleri hiçe sayarak atlıyan, savaş meydanında can veren, yaralanan, kahraman Türk askeri kazanmıştır.»

ATATÜRK YÜKSELİŞ DEMEK

Atatürk, gözlerimizdeki dip diri parıltı
Atatürk, içimizde çoğalan Türklük!
Atatürk inanç, Atatürk ülkü, Atatürk güven,
Uğrunda can verdiğimiz en mutlu gerçek.

Atatürk yol, Atatürk hür düşünce, özgürlük,
Atatürk, damarlarımızdaki asîl kan!
Atatürk kurtuluş, Atatürk yükseliş demek
Atatürk, kaybolmıyacak zaman!

Ahmet KÖKLÜGİLLER

Bir akşam Atatürk'e yakın arkadaşlarından biri :

«Eğer ölürseniz yaptıklarınızın hiçbiri ayakta kalmaz, çok yaşamağa bakmalısınız.» dedi.

Atatürk gülerek dedi ki :

«Unutmayınız ki, Mustafa Kemaller yirmi yaşındadır.» dedi.

Atatürk kendi devrinin çocuklarına inanıyor, güveniyordu. Bunun içindir ki, kurtardığı vatanı, kurduğu Cumhuriyeti, milletinin iyiliği ve esenliği için yaptığı bütün devrimleri Türk gençliğine emanet etmişti.

Bir akşam Florya Köşkünde misafirleriyle yemek yiyordu. Sofra kalabalıktı. Tepeleme bıldırcın kebabı ile dolu bir tabağı sofranın ortasına koydular. O sırada sofrada bulunan arkadaşlarından biri eğlence olsun diye canlı bir bıldırcını getirip sofranın kenarına koydu. Kalabalık ve bol ışıktan ürken kuşçağız tabakların üstünden atlıyarak gitti, Atatürk'ün kucağına saklandı.

Konuşmalar durdu. Çatal bıçak sesleri kesildi. Atatürk kuşu aldı, okşadı. Ceketinin cebine koyduktan sonra garsona kebap tabağını gösterdi : «Bu tabağı kaldırınız ve bir daha soframa bu kuşun yemeğini getirmeyiniz.»

Sonbahar yaprakları dökülmeğe başlamıştı. Atatürk daracık karyolasında yatıyor, duvarda asılı bir tabloya özlemle bakıyordu. Bu, yemyeşil kırları, ağaçlıkları gösteren güzel bir tablo idi. Atatürk : «İyileşince böyle bir yere gideceğim, sakin bir köyde dinleneceğim.» derdi. Bu arzusuna kavuşamadı. Bütün hayatını memleket işlerine vermiş, hayatını aziz milletine adamıştı. Gönlünce yaşamağa vakti olmadı.

Yapraklar tek tek, dal dal yerlere dökülürken bir 10 Kasım sabahı dünyasını değişti. Uzun yolculuğun başlamak üzere olduğu dakikada : «Saat kaç?» diye sordu. Ve büyük uykusuna daldı.

Şimdi yurdunun dört bucağından getirilen topraklardan yapılmış bir Anıt - Kabir'de dinleniyor. Aslında yattığı yer kalplerimiz, gönüllerimizdir.

Bir ölümlü Atatürk'ümüz vardı, 1938 yılının 10 Kasım sabahı aramızdan ayrıldı. Bir ölümsüz Atatürk'ümüz vardır. Güzel yurdumuzun her yerinde, gördüğümüz her güzel şeyde, duygu ve düşüncelerimizde, vicdanlarımızda yaşamakta, en büyük Türk olarak yürüyeceğimiz yola ışık tutmaktadır.

Mükerrem Kâmil SU

Atamızı Anıyoruz

MUSTAFA KEMALİ DÜŞÜNÜYORUM'dan

Mustafa Kemal'i düşünüyorum;
Ölmemiş bir Kasım sabahı!
Yine bizimle beraber her yerde,
Yaşıyor dört köşesinde vatanın,
Yaşıyor damar damar yüreklerde.

Mustafa Kemal'i düşünüyorum;
Altın saçları dalgalanıyor rüzgârda,
Mavi gözleri ışıl ışıl görüyorum.
Uykularıma giriyor her gece,
Ellerinden öpüyorum.

Ümit Y. OĞUZCAN

★

ATATÜRK

Nasıl unuturum Atatürk'ü
İlk defa görüşümü Küçüksu'da,
Şöyle süzüldü de martı gibi
Bembeyaz bir motor yanaştı kıyıya,
Bir güneş doğuverdi içinden
Atatürk'üm Küçüksu'ya indi.

Nasıl unuturum Atatürk'ü
Gezinirken gördüm, işte aramızda
Ağır ağır salınarak yürüdü.
Yaşlılarla konuştu uzun uzun
Küçükleri okşadı gülerekten,
Atatürk'üm çocukları sevdi.

Nasıl unuturum Atatürk'ü
Eserleri dururken ayakta
27 Mayıs devriminden sonra hele
Kim demiş sorarım Atatürk öldü,
Baştanbaşa kahramanlık hayatı
Baştanbaşa tarih
Olan insan ölür mü?

Sabih ŞENDİL

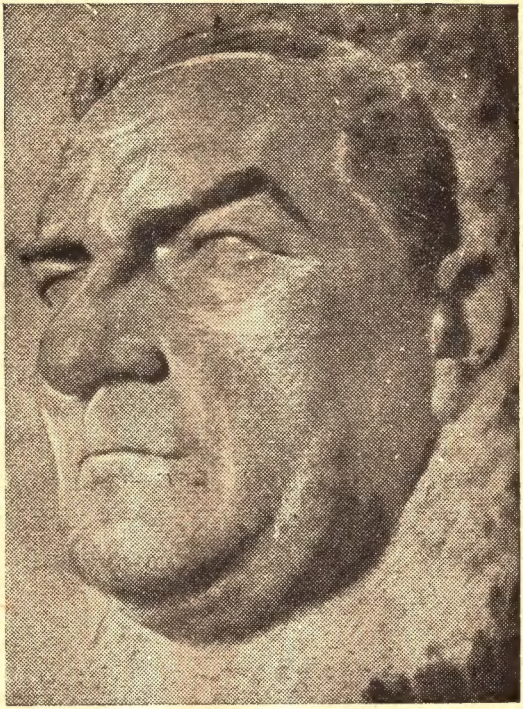

ÖĞRETMEN

Oyalar gibi işledim gözlerini
Çocuklarımın kalb çevresine
İri iri, mavi mavi!

Bu çevre, büyülüdür, dedim,
«Ağlayan Nar»ı güldürür,
Sürsen yüzüne, gözüne
Dünyalar bambaşka görünür...

Kamçıladım şâha kalkmış süvarileri
Her yıl ordu ordu...
Önde giden bayraklarında, Atatürk'ün
Altın yeleler gibi saçları uçuyordu.

Ve ben, bir öğretmen,
İçi parıl parıl,
Emin yarınından
Ağır başlı,
Bakıyorum arkalarından,
Gözlerim yaşlı yaşlı

Muallâ UZMAY

Bu şiir, Doğan Kardeş yayınları arasında çıkan «Benim Atatürküm» adlı kitaptan alınmıştır. Bu güzel kitabı her Türk çocuğu okumalıdır.

DİLDEN-DİNE DİNDEN-DİLE

ÖZCAN, geçenlerde bir gün, dayısı ile memleketimizde halk arasında okur - yazar sayısının azlığı üzerinde konuşuyorlardı. Daha birçok şeylerde olduğu gibi bunda da Avrupa milletleri başta geliyor, Kuzey Amerika ile Japonya ve Avustralya gibi yerler dışında başka kıtalardaki milletlerin pek çoğu çok geride kalıyorlardı. Neden böyle idi, bu? Özcan anlamak istemişti.

Dayısı : «Bunun birçok sebepleri var,» dedi ve anlattı : «Beş asır kadar önce bütün dünya milletleri, vahşi kabîleler sözümüzden dışarı, aşağı yukarı hep aynı durumda idi. Her memlekette din ve hukuk adamları ile tarih ve edebiyat meraklısı zengin birkaç asılzadeden başka kitap okuyan kimse bulunmazdı. Zaten okunacak şey de yok gibi idi. Kâğıt azdı ve pahalı idi. Kitaplar elle yazılırdı. El yazması kitapları ancak hükümdarlar ve zenginler alabilirdi. Bu bahiste Doğu, Batıdan biraz daha hallice idi : Meselâ Çin'de ve Türkistan'da kâğıtçılık yerli sanatlardan olduğu için kâğıt nâdir değildi; Çin'de şimşir ağacından bloklar üzerine kazarak yaptıkları klişelerle bazı şeyler basarlardı. O zamanlar Batıda kilise okullarında çocuklara Lâtince ilâhiler ve dualar okutulur, öğretilirdi. Nitekim Müslüman memleketlerinde camilerin yanındaki çocuk okullarında da Arapça dualar ve ilâhiler okutulurdu...»

Özcan sordu : «Peki, bizde o zamanların okullarında Türkçe dersi yok muydu?»

Dayısı : «Hayır, yoktu,» dedi, «Türkçe konuşma dili idi. Okullarda Arapça Kur'an cüzleri ve dualar okutulurdu. Açıkçası dersler hep din üzerine idi.»

Martin Luther

«Batıda halk Lâtince mi konuşurdu?»

«Hayır. Konuşma dili Almanca, Fransızca, İtalyanca... gibi bir halk dili idi. Fakat bunlar yer yer farklı konuşulur ve söylenirdi, henüz işlenmemiş, kıvamlı bir millet dili halini almamıştı. Üniversitelerde okuma, yazma, tartışma, imtihanlar hep Lâtince idi. Kilisede ibadet dili dualar Lâtince idi. Bu sebepten okullarda Lâtince öğretilirdi.»

Dayısı konuşmasına devam ediyor, Özcan dikkatle dinliyordu.

«Batıda bu hal sürüp gidiyordu. Fakat X. asırdan sonra İtalyada kâğıtçılığın gelişmesi ve XV. asır ortalarında da matbaacılığın icadı üzerine durum değişmeğe başladı. Artık kâğıt, eskiden olduğu gibi, nâdir bir meta değildi, kitaplar da teker teker elle yazılmıyor, makina ile çok sayıda basılıyordu. Basma kitaplar, yazmalar gibi pahalı değildi. Fakat ilk basılan kitaplar gene din kitapları ile konuları yalnız bilginleri ilgilendirecek kitaplardı ve hepsi de Lâtince idi...»

Özcan : «Kitaplar çoğalıyor, ucuzluyor, ama bundan halka ne? Hepsi Lâtince olduktan sonra halk ne yapacak o kitapları?» diye sordu.

Dayısı devam etti : «Çok doğru söyledin, Özcan. Kitapların çoğalıp ucuzlaması halka faydalı olmadı. Ama iş bu kadarla kalmadı...»

Dayısı biraz durdu, sonra anlatmağa devam etti :

«Tarih kitabında okudun, bilirsin : XV. asır büyük seyahatlar ve keşifler asrıdır : Amerika o asırda keşfolundu, Hindistan'ın deniz yolu

o sırada bulundu, ilk defa gemi ile tam bir dünya devri seyahatine o sırada çıkıldı. Pek çok yeni şeyler görüldü, birçok yenilikler öğrenildi, bir haylı yeni fikir edinildi...

Bak, Özcan şimdi nereden nereye geliyoruz... XVI. asırda bilgi alanında hayli değişiklikler olmuştu: artık dünyanın toparlaklığından şüphe edilmiyordu. Güneşin dünya etrafında değil, dünyanın, başka planetlerle birlikte, güneş etrafında döndüğü anlaşılmıştı. Fakat bunlar ancak pek az sayıda ilim ve fikir adamlarını ilgilendiren şeylerdi. Halkın bunlardan haberi bile yoktu. Şimdi dünyanın en ileri memleketlerinden biri olan Almanya o asırda her biri kendi başına bir devlet olan irili ufaklı prensliklere bölünmüştü. Halk bir taraftan prenslerin, diğer taraftan da, sırtını Roma'da Papaya dayayan, çok zengin ve kuvvetli kilise büyüklerinin baskısı altında yaşardı. Okullarda, kilisede ve ibadette hiçbir değişiklik yoktu. Asırlarca süren bir gelenek devam edip duruyordu. İşte, XVI. asra kadar bu halde bulunan Almanya'da o asrın ilk yarısında pek büyük, pek esaslı bir değişme oldu. Tarihte «REFORMA» denilen bu değişme, Martin Luther adında bir keşişin, dini halk zararına kendi kazançları için işleten Papalık ile kilise büyüklerine karşı tek başına kafa tutup harekete geçmesi ile başlamış ve nihayet onun zaferi ile gerçekleşmiştir. Martin Luther, 1483 te doğdu. Üniversitede okudu. Hoca diploması aldı. Din ve ilim dilleri olan Lâtince, Yunanca ve İbrâniceyi pek iyi öğrenmişti. Din ilimlerinde de derin bilgi sahibi olmuştu. Luther iri yapılı, sağlam vücutlu bir adamdı; dini bütün, imanı kavi idi. Papaz mesleğine girdi ve üniversite profesörü oldu. Bir ara Roma'ya gitti. Orada Papalık sarayındaki ihtişamlı hayatı, din büyüklerinin nasıl bir sefahet âlemi içinde saltanat sürdüklerini yakından gördü. Din esaslarına tamamiyle aykırı olan bu hallerden çok üzüldü, memleketine gönlü kırgın döndü. O günlerde Papalık «günah bağışlama beratları» satıyordu. Bunları alanlar verdikleri para miktarına göre, günahları bağışlandığı için öldükten sonra Cehenneme gitmiyeceklerine inanıyorlardı. Zenginler çok para vererek ilerde yapacakları günahları bile önceden bağışlatabiliyorlardı. Satıştan elde edilen paraların bir kısmı Roma'da büyük San Pietro Kilisesinin yapısı için harcanıyor, üst tarafı papaların ve kilise büyüklerinin emrinde kalıyordu. Pek cesur ve azimli bir din adamı olan Luther, bu hallere karşı harekete geçti: halkı yeni bağışlama beratları almağa çağıran kilise kapısına yapıştırılmış bir ilânı yırttı, onun yerine kendisinin Alman halkına hitabeden beyannamesini yapıştırdı. Bunda «günah bağışlama» satışlarından başlıyor, Papalığın ve kilise büyüklerinin din esaslarına aykırı tutumlarını birer birer sayıp halkı bunlara karşı uyarıyor ve dinin esaslarına zıt olan bu işlerden ötürü Papalığı ve kilise büyüklerini açıkça protesto ediyordu. Luther böylece Papalık karşısına bir din dâvacısı gibi dikildi. Papanın onu yola getirmek için gönderdiği fermanı Luther sokakta, herkesin gözü önünde yaktı. İmparatorluk Meclisine çağırıldı, cesur din

Tarihî Marşlarımızdan :

İZMİR MARŞI

ÇOCUKLAR, sizlere tarihî marşlarımızı ve o marşların ünlü bestecilerinin biyografilerini bu sayfalarda kısaca anlatmağa çalışacağım.

Cumhurbaşkanlığı Armoni Muzıkasının sık sık çaldığı, evlerinizde radyolarınızın başında, zevkle dinlediğiniz tarihî marşlardan birisi de İzmir Marşı'dır.

Bu yüzyıllık marşın ünlü bestecisi Mehmet Ali bey, bundan 65 yıl önce yaşamış askerî bando şeflerimizdendir. Çaldığı enstrüman Klârinet idi. Kristal gibi parlak, kadife gibi yumuşak sesler çıkardığı ve çok sevdiği klârinetini büyük bir anlayış ve ifade inceliği ile çalarak dinleyenleri kendisine hayran bırakırdı. Bu üstün san'at kabiliyetini, İtalyan muzıkacılardan aldığı armoni ve bestecilik dersleriyle daha çok geliştirerek marşlar yazmağa başladı. Bunlardan Borulu Marş, Pilevne Marşı ve İzmir Marşı en çok çalınan ve sevilen marşları arasındadır.

Çalışkanlığı, üstün muzıkacılık kabiliyeti ile arkadaşları arasında seçkinlik gösteren Mehmet Ali bey, daha sonraları saray bandosunun şefliğine kadar yükselmiştir. Bize güzel marşlar armağan eden bu büyük Türk Askerî Muzıkacısı 1895 yılında İstanbul da hayata gözlerini kapamış ve Üsküdar da Karaca Ahmet mezarlığına gömülmüştür.

Sevgili çocuklar, İzmir Marşını dinlerken, duygulu, çalışkan ve yurdunu çok seven muzıkacımız Mehmet Ali Beyi bir an hatırlayınız.

Ş. Şahinoğlu

adamı orada bir kat daha şiddetle eski dediklerini tekrarladı. Onu dağ başında bir şatoya hapsettiler. Hapiste kaldığı aylarda İncili halk dili Almancaya çevirdi. Hapisten çıktı. Almanya'da bir kısım büyük prensler Luther tarafını tuttular. Nihayet Papalık âciz kaldı. Protestanlık, Almanya'nın büyük bir kısmının resmî mezhebi oldu. Sonra yayıldı, bütün kuzey Avrupa milletleri bu mezhebe geçti. Luther mukaddes kitapların bütününü Almancaya çevirdi. Almanca dualar, ilâhiler yazdı. Artık kiliselerde ibadet Almanca idi. Günah çıkarmak, para ile günah bağışı almak yoktu. Herkes din kitaplarını okuyor, anlıyor: dinin esaslarını öğreniyordu. Hem okumağa, öğrenip bilmeğe de mecburdu. Bu bir din borcu sayılıyordu.»

Dayısı biraz durdu, sonra «Dikkatle dinle, Özcan. Şimdi konumuzun can noktasına geldik,» dedi; sözlerine şöyle devam etti :

«Luther, Alman halkını yalnız kilisenin baskısından kurtarmakla kalmamış, o halka yeni bir din anlayışı ile birlikte bir de millî kültür dili vermişti. Halk dilini, yaptığı çevirmelerle değerlendirmiş, Lâtince gibi bir okuma ve ilim dili haline getirmişti. Almanca, din kitapları ve matbaalar sayesinde çarçabuk halka yayıldı. O yıllarda Almanya'da halk dili ile okunacak çok şey yoktu. Din kitaplarında din ve ahlâk öğütleri ile birlikte tarih ve macera hikâyeleri, ilâhiler, şiirler, derin anlamlı güzel sözler de vardı. Halk bunları merakla, zevkle, gönül hazzı ile okuyordu. Protestanlığı kabul etmiş milletler arasında okuma yazma bilenlerin sayısı gittikçe artıyordu. Onlar bahiste başka milletlerin daima önünde yürüdüler. Avrupa ve Amerika'nın başka milletleri hep onları örnek aldılar. Avrupa'nın kuzey taraflarında Protestan milletlerde okur - yazarların sayısı 19. asır ortalarında bile yüzde doksan civarında idi. Avrupa milletleri arasında bu pek büyük değişme olup giderken dünyanın başka memleketlerinde halk kültür bakımından hep eski düşkünlük halinde kalmıştı. Yalnız Japonya'yı bunlardan ayrı saymalıdır. İleri memleketlerde daha XIX. asırda gerçekleşen halk eğitimi, geri kalmış ülkelerde şimdi yeniden yeniye ele alınmaktadır.

«Uzun lâfın kısası : Luther tarihlerde REFORMA denilen büyük din inkılâbını gerçekleştiren adamdır. Yaptığı bu REFORMA ile, yani Hıristiyanlığa, dinin esaslarına uygun olarak verdiği «yeni - şekil» ile, o gerçek din adamı, yalnız Alman halkını kökü vicdana dayanan yeni bir din anlayışına erdirmekle kalmamış, Alman diline dünyanın büyük kültür dilleri arasında yüksek bir itibar kazandırmıştır.

Özcan : «Teşekkür ederim, dayıcığım,» dedi, «Söylediklerinizden pek çok faydalandım. Kazancım iki katlıdır : hem Batı memleketlerinde halk eğitiminin nasıl geliştiğini öğrendim, hem de bir milletin dili ile dini arasında ne kadar sıkı bir bağ bulunması gerektiğini anlamış oldum.» **A. B.**

■ □ ■ □

KUMBARANIZ VAR MI?

Her kardeşin bir kumbarası olmalı!... Yapı ve Kredi Bankasından alacağınız kumbaralı bir İkramiyeli Aile Cüzdanında hem para biriktirir, hem de bankanın zengin ikramiye çekilişlerinde talihinizi denersiniz. Şimdiye kadar Yapı ve Kredi Bankasından birçok çocuğa apartman dairesi ve çeşitli para ikramiyeleri çıkmıştır.

Tatil Yarışmalarımızı Kazananlar

30 Eylül'de sona eren tatil yarışmamıza 242 şiir, 166 yazı, 118 resim ve 52 karikatür gelmiştir. Jüri bütün bu eserleri ayrı ayrı incelemiş ve aşağıda adları yazılı kardeşlerin şiir, yazı ve resimlerine mükâfat vermeği kararlaştırmıştır. Yarışmaya gönderilen karikatürlerden hiç biri mükâfata lâyık görülmemiştir.

ŞİİR YARIŞMASINI KAZANANLAR

Mine Aydın (İstanbul), Tülay Vrana (Ankara), Alev Konuşur (İstanbul), Bilge Erengül (İstanbul), Nevbahar Aksoy (Batman), Zerrin Yaşar (Gaziantep).

YAZI YARIŞMASINI KAZANANLAR

Tansel Timur (Germencik), Ayşe Füsun Arıkan (Mersin), Zerrin Yaşar (Gaziantep), İlker Akkurt (Eskişehir).

RESİM YARIŞMASINI KAZANANLAR

Filiz Başaran (İstanbul) Nevbahar Aksoy (Batman), İsmail Kiner (Babaeski), İren Orhan (İstanbul), Aynur Taşkın (İstanbul).

Bu kardeşlerin bize ev adresleriyle birer fotoğraflarını göndermelerini rica ederiz.

Ayrıca yarışmaya gelen eserler arasından *Ragıp Atademir, Çiçek Acaroğlu, İsmail Hakkı Ataç, Abdullah Hacışabanoğlu*'nun şiirleri; *Nilüfer Erten, Leylâ Serdaroğlu, Sevim Sümer, Nimet Ünsal, Şakir Kandemir*'in yazıları ve *Orhan Kutlu, Kemal Tanfer, Neş'e Ertan*'ın resimleri jüri tarafından takdir edilmiştir.

Yarışmaya katılan bütün kardeşlere teşekkür eder, mükâfat kazananları candan kutlarız.

KIŞ UYKUSUNA YATARKEN

KÜÇÜK ayı, bir gün ormanda oyun oynarken üşümeye başladı. Yerler beyaz, ıslak bir şeyle kaplıydı. Annesi :

— Buraya gel yavrum, diyerek onu çağırdı. Görüyor musun? Yerlere kırağı düşmüş. Kış geliyor. Artık uykuya yatmamız lâzım. Havalar ısınıncaya kadar ayı yavruları hiç yataklarından çıkmazlar.

Küçük ayı, annesinin söylediklerine aldırış bile etmedi. Burnunu kırağı taneciklerine sürüp oynuyordu.

Biraz sonra bir hışırtı işitti. Başını kaldırıp ağaçlara baktı. Sarı, kahverengi yapraklar yere düşüyordu. Annesi yeniden çağırdı.

— Yapraklar dökülüyor. Kış geliyor, dedi. Artık uykuya yatmalısın.

Küçük ayı ayaklarıyla yaprakları toplamış oynuyordu. Bunların üstüne yatıyor, taklalar atıyordu. Uykuya yatmayı canı istemiyordu.

— Olmaz, dedi. Ben daha uyumıyacağım.

Biraz daha sonra burnunun ucunda bir ıslaklık duydu. Başını kaldırıp havaya baktı. Havada bembeyaz soğuk soğuk bir şeyler uçuşuyordu. Annesi :

— Bak, kar yağıyor, dedi. Kış geldi. Hemen şimdi kış uykusuna yatmalısın.

Küçük ayı pençesini havaya kaldırarak kar taneciklerini yakalamaya çalışıyordu. Yakaladığı her kar tanesi sıcak tüylerinin üstünde eriyordu. Onların niçin ortadan kaybolduğunu bir türlü anlıyamıyordu. Bu öyle eğlenceli bir şeydi ki, onu bırakıp uykuya yatmak aklına bile gelmiyordu. Annesi tekrar çağırınca :

— Ne olur, karda biraz daha oynıyayım, diye yalvardı.

Çok geçmeden annesi :

— Ben gidiyorum, dedi. Uykuya yatacağım. Sen istediğin kadar burada oyna.

Küçük ayı ormanda biraz kendi kendine oynadıktan sonra yalnız olduğu aklına geldi. O zamana kadar hiç yalnız kalmamıştı. «Anneme güzel bir oyun oynayayım» diye düşündü. Hızlı hızlı koşarak ormanda giden annesinin peşine takıldı. Ama bunu ona belli etmiyordu. Annesi öfkeli görünüyor, kendi kendine söyleniyordu:

— Ben şimdi inime gidiyorum. Kapıyı iyice kapayacağım. Bakalım küçük ayı gelince ne yapacak? Bu ona ders olsun da bir daha sözümü dinlesin.

Küçük ayı bunları duyunca gülmemek için kendini güç tuttu. O da annesinin arkasından yavaş yavaş kapıdan içeri süzülüverdi.

Annesi yatağa girip yatınca küçük ayı da arkasından ona görünmeden yanına sokuldu. Annesi hayretle:

— Sırtımda bir kaşıntı var, diye söylendi. Bir böcek girmiş olmasın.

Eliyle sırtını kaşıdı. Küçük ayı neredeyse gülmekten patlıyacaktı. Annesi :

— Yatağıma bir şey girmiş, dedi.

Pençesini uzatıp yavrusunun kulağından tuttu. O hiç hareket etmiyordu. Ondan sonra eli yavrusunun burnuna değdi.

— Bu da ne?

Annesinin pençesi karnına gelince küçük ayı artık dayanamadı. Güldü.

— A!... Sen buraya nasıl geldin?

Küçük ayının gülmekten gözlerinden yaşlar akıyordu.

— Anahtar deliğinden girdim, dedi.

Küçük ayı annesine sokuldu. Birkaç kere esnedi ve uyuya kaldı.

Okul Yolunda

MEHMET'ler, Çimentepe'de küçük, şirin bir evde otururlar. Yakınlarında başka ev yoktur, ama çocuk yalnızlıktan şikâyet etmez. Babası onu çok sever, sorduğu her şeyi cevaplandırmaya çalışır. Annesi boş vakitlerinde masallar anlatır. Kız kardeşi Güneş, ağabeyinin peşinden ayrılmaz. Beraber çok güzel oyunlar oynarlar.

Mehmet'in kendisi gibi bir arkadaşı yoktur, ama hayvan dostları onu çok oyalar. Evlerine yaklaşan sincaplara fındık, fıstık gibi şeyler atar. Tavşanları korkutmadan seyretmeye bayılır. Bir kere bahçelerine bir ayının yaklaştığını görmüş, yerinden kıpırdamadan heyecanla hayvanın uzaklaşmasını beklemiştir.

Çocuğun yapılacak günlük işleri vardır. Tavuklara yem verir. Folluktan yumurtaları toplar. Bir kovanın içine su koyup bunu katıra götürür. Ara sıra katırın sırtına binerek savaş oyunları oynar.

Bir gün bu çocuğun hayatında büyük bir değişiklik olmuştu. Mehmet okula gidecekti. Sabah erkenden kalkıp hazırlığa başladı. Annesi öğle vakti yemesi için çantasına yiyecek bir şeyler koydu. Çocuk, evdekilere, «Allahaısmarladık» diyerek yola çıktı. Tepeden aşağı inerken köpeği uzun zaman peşinden geldi. Sonra bir tavşan görüp onu kovalamaya başladı.

Okulun nasıl olacağını pek merak ediyordu. Annesi, «Okulu çok seveceksin. Orada kendine birçok arkadaşlar bulacaksın. Kitapların, defterlerin olacak. Yeni şeyler öğreneceksin,» demişti. Mehmet okula ve orada göreceği çocuklara karşı bir çekingenlik duyuyordu. «Acaba beni sevecekler mi, benimle oynayacaklar mı?» diye düşünüyordu. Şehirli çocukların kendisinden daha çok şeyler bildiklerini, daha akıllı olduklarını sanıyordu. O zamana kadar şehirdeki çocuklarla hiç arkadaşlık etmemişti.

Tepenin kenarından dönerek ana yola çıktı. Babası durakta, gideceği okulun sarı renkli otobüsünü beklemesini söylemişti. Yalnız başına evden çıkıp otobüse bineceği için gurur duyuyordu. Okula giden çocuk büyümüş sayılırdı.

Yolun ortasından bir salyangoz gidiyordu. Çocuk bunu görünce :

— Şimdi otobüs gelip seni ezecek, diye söylendi. Salyangozu tutup yerden kaldırdı. O sırada sarı otobüs göründü. Hemen durağa koşarak annesinin gösterdiği yerde durup elini salladı. Otobüsün kapısı açıldı. Büyük bir çocuk ona oturacağı yeri gösterdi. Çimentepe'de alıştığı sessizlikten sonra otobüsteki çocukların bağırarak konuşup gülmeleri ona çok tuhaf geliyordu. Kendisi yerinde kıpırdamadan oturuyor, pencereden dışarıya bakıyordu. O sırada elinde tuttuğu salyangozu gördü. Aceleyle otobüse binerken onu yolun kenarına bırakmayı unutmuştu. Salyangoz elinde kalırsa, okulda öğretmenin kızacağını düşündü. Kimseye göstermeden cebine koydu.

Başka bir durakta, kardeşi Güneş'e benzeyen küçük bir kız Mehmet'in yanına oturdu. Gülümsiyerek :

— Günaydın kardeşim, dedi. Benim adım Filiz. Seninki ne?

— Mehmet.

İçinden, «İnşallah kız başka bir şey sormaz,» diyordu. Ama, Filiz onu görür görmez arkadaş olmayı aklına koymuştu.

— Okula yeni mi başlıyorsun, diye sordu.

Mehmet başını salladı. Filiz konuşmaya devam etti :

— Ben de yeni başlıyorum. Okula kaydolmaya gittiğim gün öğretmen bana birinci sınıfı gösterdi. Otobüsten inince sınıfa beraber gidelim, olur mu?

Sınıfta kendi yaşlarında birçok çocuk vardı. Öğretmen hepsine yerlerini gösterdi. Sırayla isimlerini okuyup yoklama yaptı. Sonra da birkaç hayvan hikâyesi anlattı. En sonunda çocuklara :

— Şimdi siz birer birer ortaya çıkıp hayvanları taklit edin, dedi. Onlar gibi

hareketler yapın, sesler çıkarın. Biz de hangi hayvanı taklit ettiğinizi bilelim.

Bunun üzerine çocuklardan biri horoz gibi öttü. Bir tanesi köpek gibi havladı. Öyle tuhaf sesler çıkarıyorlardı ki, çocuklar kahkahalarla güldüler. Başka bir çocuk öne doğru eğildi. Ellerini birleştirip hortum gibi sallayarak kendisini file benzetti. Ağır ağır yürüdü. Küçük bir çocuk tavşan gibi zıpladı.

Mehmet, sıra kendisine gelecek diye çok korkuyordu. Hangi hayvanın taklidini yapacağını bilmiyordu. Bir şey yapmazsa sınıf arkadaşlarının içinde küçük düşmüş olacaktı. Sıra Filiz'e gelince kızcağız duvarın dibinde büzülerek yürümeye başladı. Arada bir korkmuş gibi yaparak Mehmet'e bakıyordu. Mehmet, o anda okulda olduğunu, öğretmenin ve diğer çocukların kendisine baktığını unuttu. Hemen yerinden kalkıp ellerini pençe gibi açtı. «Miyav, miyav» diye bağırarak Filiz'in üzerine yürüdü. Kız çevik davranıp sırasına kaçtı. Öğretmen gülerek :

— Kedi fareyi yakalayamadı, dedi.

Öğle yemeğinden sonra yeniden sınıfa girdikleri zaman öğretmen :

— Çocuklar sınıf arkadaşlarınızı tanımalısınız, dedi. Onun için birer birer tahtaya kalkıp kendinizi tanıtmak için bazı şeyler söyliyeceksiniz.

Öğretmenin bu isteği Mehmet'in hiç hoşuna gitmedi. Bütün sınıf kendisine bakarken konuşmaya utanıyordu, ama sırası gelince tahtaya kalkmak zorunda kaldı. Ne söyleyeceğini şaşırmıştı. Aklına hiçbir şey gelmiyordu. Herkeş konuşmasını bekliyordu. Yüzü kıpkırmızı olmuştu. Sıkıntısından ellerini ceplerine soktu. Salyangoz hâlâ cebinde duruyordu. Sınıfa girmeden, bahçede bir yere bırakmayı unutmuştu. Salyangozu eline alıp baktı. Hayvan, kabuğunun içine çekilmişti. Acaba yaşıyor mu diye merak etti. Çocuklardan biri :

— Elinde ne var, diye sordu.

Bütün çocuklar bir anda başına üşüştüler. Mehmet :

— Salyangoz, diye cevap verdi. Sabahtan beri cebimde duruyor, ama bir şey olmamış. Bakın.

Salyangozu bir sıranın üstüne koydu. Hayvan, az sonra başını kabuğundan dışarı çıkardı. Çocuklar salyangozu nereden bulduğunu sordular. O da yaşadığı yeri, orada gördüğü hayvanları anlattı.

— Ben bir gün kocaman bir ayı görmüştüm, dedi.

Çocuklar anlattıklarıyla çok ilgileniyorlardı.

— Ne olur, okula başka şeyler de getirsene, dediler. O da bir büyük adam edasiyle dedi ki :

— Tabiî ayıyı yakalıyamam, ama isterseniz yarın size kaplumbağa getireyim.

Çocuklar bunu duyunca sevindiler. İçlerinden biri :

— Keşke ben de Çimentepe'de otursaydım, dedi.

Mehmet, akşam üstü tepenin kenarında otobüsten inince koşa koşa evine gitti. Annesine okulun ne kadar hoş bir yer olduğunu anlatmak, arkadaşlarına götüreceği kaplumbağayı bulmak için sabırsızlanıyordu.

S. ÖZİN

BAHÇEDEN ÇIKAN ALTINLAR

Alev okuduğu kitabı kapayarak başını kaldırdı.

— Keşke biz de o günlerde yaşasaydık, diye söylendi.

Annesi:

— Hangi günlerde, diye sordu.

— Herkesin toprağı kazıp altın çıkardığı zamanlarda.

Bunu duyunca annesinin gözleri parladı.

— Ben şimdi bahçeye çıkıyorum, dedi. Toprağı kazıp altın çıkaracağım.

Alev hayretle annesine baktı. Onun başka bir şey söylemediğini görünce peşinden bahçeye çıktı. Annesi:

— Gel biraz maydanoz toplayalım, dedi.

Alev annesine yardım etti. Ondan sonra bahçeden başka şeyler de topladılar. Çocuk bu işleri yaparken kafası boş durmuyordu. Annesinin bahçeye çıkarken ne demek istediğini bulmaya çalışıyordu. Biraz sonra annesine:

— Anneciğim, bana toprağı kazıp altın çıkaracağınızı söylemiştiniz, dedi. Siz yorulmayın da altınları ben çıkarayım.

Koşarak annesinin yanından uzaklaştı. Biraz sonra elinde birkaç tane havuçla geri döndü. Sevinçle:

— İşte, bahçemizden çıkan altınlar, dedi. Vitaminleri vücudumuzu zenginleştirecek.

Bütün Dünyadan Duyulan Yankı

10 ağustosla 12 ağustos arasında Amerika Birleşik Devletleri bilginlerinin feza uçuşunda kazandıkları başarılar insanlık tarihinde hiçbir zaman küçümsenemiyecek kadar önemlidir. Bunların başında Echo (Yankı) adındaki peyk geliyor.

Küre şeklindeki Echo peyki, ortalama on katlı bir apartman yüksekliğindedir. Yüzü alüminyum cilâsı vurularak pek parlak bir hale getirilmiştir. Yerden 1000 mil yüksekliğindeki yörüngesi üzerinde dünyanın etrafında dönmektedir. Geceleri parlak bir yıldız gibi gökyüzünden geçişi memleketimizden de görülmüştür. Peykin parlak yüzeyine radyo sinyalleri gönderilip bunların yansımasıyla yeryüzünde birbirinden çok uzak yerler arasında kısa zamanda haberleşmek mümkün olmaktadır. Meselâ henüz kıtalar aşırı televizyon diye bir şey yoktur. Çünkü televizyon için şimdiye kadar kullanılan kısa dalgalardan veya denizaltı kablolarının sağlıyabileceğinden daha alçak ve daha yüksek radyo frekansları da kullanılmaktadır. Echo peyki, zamanla kıtalar arası televizyonun kurulmasına yol açacağı gibi aynı zamanda dünyanın etrafında dönen bir haberleşme merkezi yani postane olacaktır. Bir telefon şirketi, elli peykli bir sistemle bütün dünyayı içine alacak bir telefon şebekesi yapmayı teklif etmiştir.

Peyk, roketle atılmış, belli bir yüksekliğe gelince dünyanın etrafında daire şeklindeki bir yörünge üzerinde dönmeye başlamıştır. Dış yüzü kutup yıldızından yedi kere daha parlaktır. Güneş ışınlarını yansıtmaktadır. Roket, peykin yörüngesine çıkınca uç kısmındaki küçük magnezyum küre bundan ayrılmıştır. Bu küre iki dakika sonra kendi kendine patlıyarak ikiye bölünmüş, bunun içinde sıkıca katlanmış olan balon birdenbire şişerek bir küre şeklini almıştır. Dünya atmosferinin dışında, fezada, katlanmış balonun içinde kalan pek az hava bile güneş ışığıyla ısınan kimyasal maddeleri etkileyerek bir patlama meydana getirmeye ve çok ince bir maddeden yapılmış olan balonu şişirmeye kâfidir. Balonu taşıyan magnezyum yarımküreler boşlukta kaybolmuştur.

Peykin, Amerika Birleşik Devletleri toprakları üstünden ilk geçişinde Amerika Birleşik Devletlerinin batısında Californiya'daki bir lâboratuvardan Başkan Eisenhower'in banda kaydedilmiş sesi bunun yüzeyine gönderilmiş ve peyk, memleketin batısındaki New Jersey'in üstünden geçerken bir lâboratuvar, Echo'nun insanlığa getireceği faydalardan bahseden bu mesajı almıştır.

Echo I, atılmadan iki gün önce Amerika Birleşik Devletleri Hava Kuvvetleri fezaya başka bir peyk daha göndermişti. Kâşif XIII adındaki bu peykin önemi, dışındaki kapsülün, dünyanın etrafında on yedi kere döndükten sonra tekrar dünyaya düşürülmesi ve ele geçiril-

mesidir. Böyle bir şey ilk defa olmakta ve fezada yapılacak keşiflerde büyük bir ilerlemeye yol açmaktadır.

Echo peykinin atıldığı hafta içinde bir üçüncü başarı daha kazanılmıştı. Bir deneme uçağıyla Amerikalı bir pilot, yerden 44 kilometre yükselebilmiştir. Şimdiye kadar insanoğlu yeryüzünden hiç bu kadar uzaklaşmamıştır.

Sunî Peykler ne yaptılar?

Peykler, bir gezegenin etrafında onun yerçekimine bağlı olarak dönen daha küçük gök cisimleridir. Meselâ ayın, dünyanın peyki olduğunu hepiniz bilirsiniz. Son yıllarda bilginler birçok peykler yaparak fezaya gönderdiler. Bunların bazıları dünyanın etrafında döndü, bazıları aya gitti. Bu sunî peyklerin neler başardıklarını biliyor musunuz?

Fezaya, 4 ekim 1957 tarihinde gönderilen ilk peyk Sputnik I idi. Bu peyk küre şeklindeydi. Üstünde dört tane çıkıntısı vardı. 92 kg. geliyordu. Çapı 60 cm. ye yakındı. Üç ay dünyanın etrafında döndü.

Sputnik II insan eliyle yapılan ikinci peyktir. 3 kasım 1957 de atılmıştı. 6 metreden uzun bir silindir şeklindeydi. Çapı bir metre kadardı. 560 kg. ağırlığındaydı. Bu peykin önemi, dünyanın etrafında dolaşan ilk feza yolcusunu taşımasıydı. Bu, Laika adında bir köpekti. Sunî peykte bir hayvanın yaşayıp yaşayamıyacağını anlamak için fezaya gönderilmişti. Köpek birkaç gün içinde öldü. Peyk 6 aya yakın bir zaman yörüngesi üzerinde döndü.

Üçüncü peykin adı Kâşif I idi. 31 ocak 1958 de atıldı. 2 m boyunda, silindir şeklindeydi. 15,5 kg. geliyordu. İnce uzun bir peykti. Çapı 15 cm. idi. Bu peykin fezada ne kadar kalacağını bilmiyoruz. Bugün yörüngesi üzerinde dönmeye devam etmektedir. Bir dönüşünü 3 - 4 yılda tamamlıyacağı tahmin edilmektedir. Çünkü, bu peyk yeryüzünden çok uzaktadır. Böyle olunca, yörüngesi de uzar.

Dünyanın etrafında dönen dördüncü peyk Vanguard I dir. 17 mart 1958 de bir deneme olmak üzere atılmıştır. Çok küçük bir peyktir. Bir portakaldan biraz büyüktür. Çapı 15 cm. olan bir küredir. 200 yıldan daha fazla bir zaman dünyanın etrafında döneceği tahmin edilmektedir. Bu peykin yaptığı en önemli iş, dünyanın armut şeklinde olduğunu bulmasıdır. Vanguard I in içinde iki küçük radyo vardır. Bunlardan biri bildiğimiz şekilde pilli radyodur, yani kimyasal maddelerle elektrik elde edilmektedir. Diğeri güneş ışığını elektriğe çevirmekte ve bununla işlemektedir.

Bugüne kadar fezaya fırlatılan peyklerden 14 tanesi hâlâ dünyanın etrafında dönmektedir. Peyklerin birini Ruslar, diğerlerini Amerikalılar atmıştır.

Kâşif I ve Vanguard I den başka dönmekte olan peykler şunlardır. Vanguard II atmosferdeki bulut kalınlığını ölçmüş, yalnız sallanmadan duramadığı için güzel resimler çekememiştir. Vanguard III dünyanın magnetik alanını ve güneşten gelen X ışınlarını incelemiştir. Midas II nin radyosu iki günde bozulmuş olduğu halde dünyanın çeşitli yerlerinden atılan roketleri yine dünyadaki bir alıcı istasyona bildirmesine yarayan sistemi başarı göstermiştir.

Tiros I dünyayı kaplayan bulut tabakasının 22.000 resmini çekmiş, ondan sonra bu sistem bozulmuştur. Kâşif I, VI ve VII yerin magnetik alanını ölçmüşler, atmosferde ve fezada birçok özellikleri incelemişlerdir.

Transit I - B ve II - A gemicilerin peykidir. Gemilerin bulundukları yeri kesin olarak tâyin etmelerine yaramaktadırlar. Transit II - A nın üst kısmından fırlatılan küçük bir peyk güneş radyasyonunu ölçmektedir.

Bunlardan başka Echo I ve Kâşif XIII de dünyanın etrafında dönmektedir. Güneşin etrafında dönen üç peyk daha vardır. Bunlardan biri olan Pioneer V şimdi Venüs gezegeninin yörüngesine doğru gitmektedir. Bu peyk fezada 24 milyon mil uzaklıktan çok değerli bilgiler göndermiştir.

Çeviren : Semra ÖZİN

METEOR VE METEORİTLER

Yıldızlı bir gecede gökyüzüne baktığımız zaman bazan yıldız gibi bir ışığın hareket ederek birkaç saniye devam eden ışıklı bir yol meydana getirdiğini görüyoruz. Halk arasında buna «yıldız kaydı» veya «yıldız düştü» denir. Oysa ki bu gördüğünüz ışık yıldız değil bir meteordur. Meteorlar fezada başı boş dolaşan, yıldızlara ve gezegenlere nazaran çok küçük olan cisimlerdir. Bunlar dünyanın yakınlarından geçerken bazan yerçekimine tutularak atmosferin içine girerler. Hızları o kadar büyüktür ki bu hızla havaya sürtününce büyük bir ısı meydana gelir ve böylece yanarlar. Meteorlar çok büyük olurlarsa tamamiyle yanmadan yere düşerler. İşte bunlara meteorit denir. Büyük meteorlar düştükleri yerde derin ve geniş çukurlar açarlar. Eski insanlar bunlardan çok korkarlarmış.

OLAN OLDU

(Bu masal bir annenin işlerini yapmaya özenen bir babanın hikâyesidir. Bohemyada uzun zamandan beri bunu nineler, dedeler torunlarına anlatmaktadırlar.)

BOHEMYALI adamın adı Fritzl'di. Karısının adı ise Liesi'ydi. Küçük bir çocukları, bir de köpekleri vardı. Tarlalarına yiyecekleri şeyleri ekiyorlar, inek, keçi, kaz besliyerek geçiniyorlardı. Fritzl tarlayı sürer, tohumları eker, sebze bahçesini çapalar, yabani otları ayıklar, ekinleri biçer, ürünleri toplardı. Anlıyorsunuz ya, adamcağızın her gün yapılacak birçok işi oluyordu. Karısı Liesi evi derleyip toplar, temizlik yapar, yemek pişirir, yayıktan yağ çıkarır, çocuğuna bakardı. Onun da işi çoktu. Hiç boş kalmazdı.

Karı koca ikisi de pek çok çalıştıkları halde Fritzl her zaman, kendisinin karısından daha çok çalıştığını düşünürdü. Akşamları tarladan evine dönünce kocaman mendiliyle yüzündeki terleri silerken :

— Ah, hava ne kadar sıcaktı, diye söylenirdi. Bugün ne çok çalıştım!... Ah Liesi, sen erkek işinin ne olduğunu bilmezsin!... Ev işi yapmak onun yanında hiç kalır.

Kadın bunları duyunca :

— Benim işim de seninkinden geri kalmaz, derdi. Bizim evin işi pek çok, biliyorsun. Ben de sabahtan akşama kadar hiç durmadan çalışıyorum.

— Ama senin yaptığın işler daha kolay. İnsanı yormaz.

— Öyleyse yarın seninle işlerimizi değiş tokuş edelim. Ben tarlaya gidip ekinleri biçeyim. Sen de evi derleyip topla.

Fritzl bu teklifi sevinçle karşıladı.

— Evin önündeki çayırda otururum. Çocuğu da yanıma alırım. Yayıktan yağ çıkarırım. Sonra da yemek pişiririm. Yaşadım, ne kolay iş!...

Ertesi sabah Liesi, erkenden kalkıp yola düzüldü. Fritzl'in de yataktan kalkınca canı iyi bir kahvaltı yapmak istedi. Kendisine

birkaç tane sosis pişirecekti. Tavayı ateşin üstünde tutarken aklından çok güzel şeyler geçiyordu.

— Sosisin yanında elma şarabı iyi gider, diye düşündü. Kilere inip kendime bir bardak elma şarabı koyayım.

Tavayı ateşin yanına bırakarak kilere gitti. Burada kocaman bir fıçı elma şarabı vardı. Fıçının musluğunu açıp bardağı altına koydu. Bardak dolarken elma şarabının üstü köpük köpük kabarıyordu. Bu, o memlekette çok sevilen bir içkiydi. O sırada mutfakta bir gürültü oldu. Acaba tava mı devrilmişti? Yoksa köpek sosisleri mi kapmıştı? Adam hiçbir şey düşünmeden telâşla mutfağa koştu. Köpek bir dizi sosisi ağzına almış mutfaktan çıkıyordu. Adam :

— Dur, sosisleri ver, diye bağırarak köpeğin peşine düştü.

Köpek çok hızlı koştuğu için ona bir türlü yetişemiyordu. Sonunda sosisleri almaktan vazgeçerek evine dönmeye karar verdi. Omuzlarını silkerek :

— Ne yapayım, olan oldu bir kere, diye söylendi.

Çok terlemiş, yorulmuştu. Kocaman mendilini çıkarıp alnındaki terleri sildi.. O anda şarap fıçısı aklına geldi. Bardak dolunca musluğu kapamış mıydı? Böyle bir şey yaptığını hatırlamıyordu. Olanca kuvvetiyle eve koşup kilere girdi. Ama çok geç kalmıştı. Fıçının içindeki bütün içkiler akmış, yere göllenmişti. Fritzl şaşkın şaşkın bunlara bakarak :

— Ne yapayım, olan oldu, dedi.

Artık yayığı çalkalamak zamanı gelmişti. Yayığın içine kaymaklı süt doldurdu. Bir ağacın altına götürüp çalkalamaya başladı. Küçük oğlu da yanında otların üstünde oynuyordu. Gökyüzü masmaviydi. Güneş parlıyordu. Yerler çiçek içindeydi. Fritzl :

— Oh, ne güzel bir gün, diye söylendi. Yorgun bacaklarımı ne iyi dinlendirebiliyorum. Eyvah!... İneği unutmuşum. Bu sabah hayvancağıza hiç su vermedik.

Yerinden kalktı. Bir kovaya su doldurarak ahıra götürdü. İneğin susuzluktan dili bir karış dışarı sarkmıştı. Çok aç olduğu da görü-

nüşünden anlaşılabilirdi. «İneği çayıra götürüp otlatayım,» diye düşündü. Ama çayırda çocuk oynuyordu. Belki hayvanın yanına gider, kuyruğunu çeker, o da ona bir şey yapardı. İneği çayıra götürmekten vazgeçti. Onu dama çıkarırsa daha iyi etmiş olurdu. Evin toprak damının üstünde otlar bitmişti. Fritzl'in, ineği dama çıkarması sandığınız gibi öyle pek güç bir iş değildi. Evin arkası bir tepenin yamacına dayanıyordu. Tepeye biraz çıktıktan sonra buradan dama geçmek çok kolaydı.

İnek dama çıkar çıkmaz büyük bir iştahla otları yemeye başladı. Adam da işinin başına döndü. Ama ağacın altına gelince bir de ne görsün? Çocuk yayığı devirmiş, bütün sütleri üstüne

dökmüş, yayığın içinde bir damla süt bile kalmamış. Adam bunları görünce mavi gözlerini kırpıştırdı. Başını kaşıdı :

— Bugün tereyağsız ne yapacağız, diye söylendi. Sonra omuzlarını silkerek, «Ne yapayım, olan oldu,» dedi.

Çocuğu yerden kaldırarak üstünün başının kuruması için güneşe oturttu. O zaman güneşin tam tepeye geldiğini gördü. Daha öğle yemeğini hazırlamamıştı. Liesi yemeğe gelince ona ne cevap verecekti? Hemen eline bir sepet alarak sebze bahçesine gitti.

— Bütün sebzelerden biraz toplayıp güzel bir türlü yapayım, dedi.

Bütün sebzelerden toplamıştı, ama bunlar bir yemek için pek çoktu. Eli kolu, sepeti dolu olarak bahçeden çıkarken kapıyı kapamayı unuttu.

Mutfağa gelince sebzeleri ayıklamaya başladı. Kabuklarını kalın kalın soyuyor, yerlere döküp saçıyordu. Tavandan bir gürültü geliyordu. Damın üstündeki inek yürüyordu. «İneğin ayağı kayıp damdan düşerse» diye düşündü. Eline kalın bir ip alarak dama çıktı. İpi tam belinden ineğe bağladı. Öteki ucunu da bacanın içine sarkıttı. Bundan sonra damdan inip mutfağa girdi. Ocağın içinden ipin ucunu çekerek sıkıca beline bağladı :

— Artık inek damdan düşmez, diyordu.

Bir şarkı mırıldanarak işini yapmaya başladı. Ocakta ateş yakmak için odunları hazırladı. Kazanı bunun üstüne oturttu. Ayıkladığı sebzeleri kazandan başka hiçbir tencere almazdı.

— Bu türlü bize birkaç gün yetişir, diyordu.

Tam ateşi yakacağı sırada belindeki ip çekilmeye başladı. İneğin ayağı kaymış, damdan düşmüştü. Adamın kocaman hayvanı çekecek kuvveti yoktu. Ne olduğunu anlamadan ayakları yerden kesildi. Ocağın içinde asılı kaldı. Ne yukarı çıkabiliyor, ne aşağı inebiliyordu.

Çok geçmeden Liesi tarladan evine döndü. Kadıncağız eve yaklaşırken gözlerine inanamadı. İnek havada asılı kalmıştı. Belindeki ip bacanın içine giriyordu. Hayvan yorgunluktan ölü gibiydi. Liesi ineği kurtarmak için elindeki tırpanla ipi kesiverdi. İnek dört ayak üstüne yere düştü.

Biraz sonra sebze bahçesinin açık kapısı kadının gözüne ilişti. Keçiler, kazlar bahçeye dolmuş, sebzelerin altını üstüne getirmiş, ne varsa yiyip bitirmişlerdi.

Kadın yoluna devam ederken çocuğuyla karşılaştı. Üstü başı süt ve kaymak içindeydi. Güneşte kalınca bunlar sertleşmiş, kuruyup iyice üstüne yapışmıştı. Biraz ilerde yediği sosislerle karnı şişen köpek yatıyordu.

Liesi kilere baktı. Fıçının içinde bir damla elma şarabı kalmamıştı. Mutfakta sebze kabukları yerlere saçılmıştı. Bütün bunlardan başka ocağın üstündeki kazanı gördüğü zaman neredeyse kadıncağızın aklı başından gidecekti. Kocası kazanın içine düşmüş, çırpınıp duruyordu.

— Aman Allahım, neler görüyorum, diye bağırdı. Neler oluyor bu evde?

Kadın evde neler olduğunu bilmiyordu, ama biz bütün bu karışıklıkların sebebini biliyoruz. Liesi, ineği kurtarmak için ipi kestiği zaman zavallı Fritzl de bacanın içinde asılı kaldığı yerden tekrar aşağı yuvarlanmış ve kazana düşmüştü. Eğer ateşi yakmış olsaydı türlünün içinde kendisi de pişecekti.

Liesi vakit geçirmeden Fritzl'i kazandan çıkardı. Adamın üstünden başından yemekler dökülüyordu. Kadıncağızın artık sabrı tükenmişti.

— Aferin sana, dedi. Evde her şey bıraktığım gibi yerli yerinde duruyor. Evi çekip çevirmek ne kadar kolaymış, değil mi?

YENİ BİR KOLEKSİYON

KASIM ayında ağaçların pek çoğu yapraklarını dökmüş olur, ama çoğu zaman bunların üstünde tohumlar kalır. Bu tohumlar kışın rüzgârla uzaklara taşınır. Çok hafiftirler. Bazılarının kanad şeklindeki çıkıntıları, tüyleri havada durabilmelerini sağlar. Bunlar yere dökülen kuru yaprakların arasında da bulunur.

Sonbaharda kuru yaprakların arasında bulduğumuz tohumları toplayarak yeni bir koleksiyon yapabilirsiniz. İsterseniz tohumlarla beraber kurumuş yopraklar da toplayarak bunların isimlerini büyüklerinize sorarak öğrenirsiniz.

Koleksiyonunuzu koymak için büyükçe bir kutu bulun. Yapraklarla tohumları bunun içine yapıştırın. Meselâ çınar yaprağı ile üstü tüylü yuvarlak meyvasını yanyana yapıştırırsınız. Okaliptüs, akasya, ıhlamur gibi ağaçların da meyvalarını kolaylıkla bulabilirsiniz. Ihlamurun meyvasının yaprak gibi bir kanadı vardır. Bunun tam ortasından bir sap çıkar. Sapın ucunda birkaç tane yuvarlak tohum bulunur.

Çam kozalaklarının içinde kanatlı tohumlar vardır. Kozalaklar kuruyup açılınca bunlar etrafa dağılır. Birkaç kozalak bulup evde ateşin yanında bırakırsanız bunların yavaş yavaş açıldığını görürsünüz.

Bazı dikenli çiçeklerin tohumları da havada kolayca uçar. Çocukların «şeytan arabası» dediği yuvarlak, tüy gibi şeyler hindiba ile diğer bazı çiçeklerin tohumudur.

Çevrenizde ve yapacağınız gezilerde dikkatli davranırsanız tohum ve kuru yaprak koleksiyonunuzu çok zenginleştirebilirsiniz.

Kavgacı Bulutlar

Gökyüzünde iki küçük bulut kavga ediyorlardı. Birbirlerine vuruyorlar, o kadar çok bağırıyorlardı ki sesleri yeryüzüne çarpıyor, yankılar yapıyordu. Anneleri bu gürültüyü duyunca evinden çıkıp bulutları yakaladı.

— Niçin kavga ediyorsunuz, diye sordu.

Bulutlardan biri gözlerinden yaşlar akıtarak dedi ki:

— Kırmızı bir uçurtma uçuyordu. Onu en önce ben görüp aldım. Ama o uçurtmamı elimden çekip götürdü.

Anne bulut bu sefer ikinci buluta döndü:

— Niçin çocuğun uçurtmasını aldın?

Bulut arkasından kırmızı bir uçurtma çıkarıp annesine verdi.

— İşte uçurtma burada, dedi. Kardeşime şaka yapmak istemiştim.

Annesi kaşlarını çatarak:

— Bir daha kimseye böyle şakalar yapma, dedi. Bundan sonra dövüştüğünüzü görmiyeyim.

Birinci bulut daha çok ağlayarak:

— Kavgayı o çıkardı, dedi.

Anne bulut çocukları ellerinden tutarak eve götürdü. Bir anda yeryüzüne yağan yağmurlar dindi. Gökgürültüsü kesildi. Kavgacı bulutların evlerine girmesine sevinen güneş parlamaya başladı.

Adam tarlaya gitmeyip evde kaldığına çok pişman olmuştu.

— Liesi, sen haklıymışsın, dedi. Senin işin benimkinden zormuş.

Kadın gülerek :

— Ev işleri pek zor değildir, dedi. Belki bugün ilk defa yaptığın için güçlük çektin. Göreceksin yarın daha kolay gelecek.

Fritzl bunu duyunca :

— Tövbeler olsun, istemem, diye bağırdı. Bugün olanlar oldu, ama bundan sonra bir daha böyle işlere burnumu sokmıyacağım. Bugün çektiklerim yeter. Ne olur yarın tarlaya ben gideyim. Bir daha benim işimin seninkinden güç olduğunu söylemiyeceğim.

O günden sonra karı koca birbirlerinin işlerine hiç karışmadılar. Rahat ve bahtiyar yaşadılar. Evlerinde de hiçbir zaman o günkü gibi karışıklıklar olmadı.

KARAGÖZ OYNUYORUZ

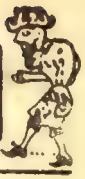

Kitap Haftasında ne yapacağız?

Karagözcük — Babacığım, Dünya Çocuk Kitapları Haftasını bu yıl 14 - 19 kasım arasında kutlayacağız.

Karagöz — Ah ne iyi... Bizim zamanımızda hiç böyle şeyler yoktu. Peki ne yapacaksınız bu haftada?

Karagözcük — Çok şey yapacağız babacığım.

Karagöz — Bir bir anlat bana bakalım.

Karagözcük — Öğretmenimiz bize bir yazı ödevi verdi. Ödevin konusu şu : Niçin Çocuk Kitap Haftası?

Karagöz — Hah, ben de işte onu öğrenmek istiyorum senden...

Karagözcük — Öğretmen bizi bu konu üzerinde konuşturdu. Herkes bir şeyler söyledi. Dur sana aklımda kalanları anlatayım. Bir arkadaş dedi ki : Çocuk Kitap Haftası, bütün dünyada çocuklara, ana - babalara kitabın önemini, değerini anlatmak için kutlanır. Bir başkası : Çocuklara kitap sevgisini, kitap saygısını aşılamak için, dedi. Bir başkası : Büyüklerin bu hafta çocuklara güzel kitaplar hediye etmelerini teşvik etmek için, dedi.

Karagöz — Ha... Anlaşıldı, demek sana bu hafta güzel bir kitap hediye etmemiz gerekiyor!

Karagözcük — Öyle görünüyor babacığım!...

Karagöz — Kitaplığında olmasını istediğin bir kitap var mı bakayım?

Karagözcük — Hiç olmaz olur mu? Meselâ, Doğan Kardeş'in yeni yayınladığı «Gökten Üç Elma Düştü» adlı kitabı pek okumak istiyorum. Eğer biraz daha cömert davranmak istersen yeni çıkan «Fen ve Tabiat Ansiklopedisi» ni de alıver. Bir arkadaşımda gördüm bayıldım.

Karagöz — Ne yapalım, çare yok, alacağız.

Karagözcük — Ah benim şeker babacığım...

Karagöz — Yo, yo... Öyle yılışmana lüzum yok. Ben akıllı adamım! İyi kitaplara verilen paranın sokağa atılmış sayılmıyacağını bilirim. İnsan kafası, insan ruhu gıdasını iyi kitaplardan alır. Onun için yavrum, sen ne kadar çok iyi kitap okumak istersen, ben de o kadar sevinirim. Yeter ki, sen benden kitap iste. Benim sana aldığım kitapları da zevkle, şevkle oku. İyi kitaplarla büyüyen çocuklar, daima iyi insan ve iyi vatandaş olurlar.

Karagözcük — Öğretmen de aynı şeyleri söyledi babacığım.

Karagöz — Daha anlat bakayım bu hafta başka neler yapacaksınız?

Karagözcük — Bu hafta, hepimiz yeni bir kitap okuyacağız, özetini çıkaracağız.

Karagöz — Aaaa. Bak bu da çok güzel bir fikir.

Karagözcük — İçimizde daha kitaplığı olmayan arkadaşlar var. Onlar da bir kitaplık kurmak için ilk kitapları alacaklar.

Karagöz — Bu yıl Kitap Sergileri yapılmıyacak mı?

Karagözcük — Yapılacak babacığım, yapılacak. Evvelâ, biz okulumuzda bir sergi hazırlıyacağız. Sonra da şehrin çeşitli yerlerinde her yıl olduğu gibi birçok sergiler açılacakmış. Onları da öğretmenimizle dolaşacağız. Yeni çıkmış kitapların adlarını not edeceğiz. Onları kitaplığımıza almak için bütün yıl para biriktireceğiz.

Karagöz — Aaa.. bak bu fikre de bayıldım. Yeni çıkan kitapları almak için para biriktirmek, çok güzel. Haydi hayırlısı...

BİLMECELER

- Hangi anahtar hiçbir kilidi açmaz?
  Cevap: Sol anahtarı.
- Dişleri vardır ama hiç dişi ağrımaz. Bu nedir?
  Cevap: Tarak.
- Başkasına verdiğiniz halde daima tutabileceğiniz şey nedir?
  Ceevap: Verilen söz.
- Yüzlerce iğnesi vardır, ama dikiş dikemez. Bu nedir?
  Cevap: Kirpi.
- Denizde yaşayan hangi hayvanın adı bir gök cisminin adından alınmıştır.
  Cevap: Deniz yıldızının.
- Hangi yataklar her gün yıkanır, ama yine de bir türlü temizlenmezler?
  Cevap: Nehir yatakları.

Atatürk ve Bir Çocuk

10 Kasım 1938 günü kaybettiğimiz büyük Atatürk; ruhiyle, eserleriyle hiçbir an aramızdan eksik olmadı ve olmıyacaktır da!... 10 Kasım 1938 den bu yana gün geçtikçe onun «ne kadar sağ ve sağlam» olduğunu daha iyi anladık. Hele 27 Mayıs devriminden sonra Atatürk, büsbütün canlandı ve adeta aramıza karıştı.

Daha çocukluğunda okumaya, düşünmeye çok meraklı bir insan olan Atatürk, bütün hayatı boyunca kültür meseleleriyle uğraştı; bilime, düşünceye, sanata büyük değer verdi. Yurdu düşmandan kurtarır kurtarmaz kültürce kalkınmamız için ne mümkünse yaptı. Kurtuluş ve kuruluş günlerimizde yakın bir arkadaşı ona sormuştu :

— Memleketi kurtardınız, şimdi ne yapmak istiyorsunuz?

O, ışıl ışıl gözlerini uzaklara dikerek hemen şu cevabı vermişti :

— Millî Eğitim Bakanı olarak kültürümüzü yükseltmeğe çalışmak en büyük isteğimdir!

Atatürk, yaşadığı sürece bir başöğretmen, bir Millî Eğitim Bakanı gibi çalıştı. Cahillikten kurtulmamız, ileri ülkeler arasında yer alabilmemiz için işe okuldan, çocuklardan, gençlerden başlamaktan başka çıkar bir yol olmadığına inanıyordu. Bütün düşüncesi bunlar etrafında toplanıyordu. Bir gün, bir öğretmen topluluğu ile konuşurken şöyle söylemişti :

— Bu dakika karşınızda duyduğum en derin duyguyu müsaadenizle söyliyeyim. İsterdim ki, bir çocuk olayım ve sizin nur saçan öğretim çevrenizde bulunayım; sizden faydalanayım. Fakat gerçekleşmesi mümkün olmıyan bir istek bu!... Bu isteğin yerine başka bir dilekte bulunacağım: Bugünün evlâtlarını yetiştiriniz; onları memlekete daha faydalı varlıklar yapınız. Bunu, sizden rica ediyorum...

«Bugünün çocukları, yarının büyük adamlarıdır» diyen Atatürk, çocukları, gençleri, yarının büyüklerini, Cumhuriyetin bekçilerini çok seviyordu. Hele çocuk sevgisi onda aşırı bir derecedeydi. Çocukların temiz, karşılıksız sevgileri, tatlı konuşmaları karşısında bütün yorgunluklarını unutur, yeniden kuvvet bulurdu.

O büyük adam, küçücük adamlarla durup konuşmaktan büyük zevk alırdı. Atatürk'ün bundan tam 37 yıl önce karşılaştığı bir küçük çocukla görüşmesi çok mânalı ve çok asîl bir örnektir :

Atatürk, ilk Cumhurbaşkanı seçildiği sıralarda bir sabah Ankara'daki Çankaya sırtlarında birkaç arkadaşıyle gezmeğe çıkmıştı. Kış ile baharın ayrıldığı günlerdi. Havalar henüz ısınmamıştı. O sabah günlük güneşlikti, ama soğuk da yerindeydi.

Atatürk, bir ara önde, tek başına yürüyordu. Zaman zaman da arkasına dönerek arkadaşlarına bir şey soruyor veya bir düşüncesini açıklıyordu... Böylece bir müddet yürüdüler. Eski Muhafız Alayının barındığı kerpiçten yapılma binanın arkasına geldikleri sırada uzakta 11 - 12 yaşlarında iki çocuk gördüler. Uçurtma uçuruyorlardı. Çocuklardan biri, gelenleri görünce merakla o tarafa doğru koşmağa başladı. Uçurtma da dolana dolana Atatürk'ün ayakları dibine düşüverdi. Atatürk, uçurtmayı almağa gelen çocuğun sırtını okşadı, uçurtmasını yerden kaldırmasına yardım etti. Öteki çocuk da gelip büyüklerin yanında durmuştu. Fa-

kat her iki çocukta da bir durgunluk, bir şaşkınlık vardı.

Atatürk, sırtını okşadığı çocuğa gülümsedi :

— Adın ne bakayım senin?

— Benim mi; Cemil!...

— Nerede oturuyorsunuz? Çankaya'da mı?

— Yok, Ayrancı'da!...

— Mektebe gidiyor musun?

— Elbette!...

— E, mektepte neler okuyorsun bakalım?...

— Birçok şey okuyorum...

Cemil, çok saygılı, çok ciddî bir tavırla konuşuyordu. Atatürk, «daha rahat konuş» der gibi çocuğun yüzüne tatlı tatlı baktı ve sonra :

— Peki, ben kimim Cemil, dedi.

Çocuk, hiç kekelemeden cevap verdi :

— Sen Gazi Paşasın!...

Atatürk, Cemil'e doğru adamakıllı eğilerek yine gülümsedi :

— İşte olmadı Cemil!... Beni benzettin sen!...

— Yok, benzetmedim. Sen Gazi Paşasın. Çok iyi biliyorum.

— Peki, nereden biliyorsun?

Cemil, kendine güveni fazla, bir büyük adam gibi :

— Nereden bileceğim, dedi, sana kimse benziyemez ki!...

— Cemil, sen büyüdüğün zaman ne olacaksın?

— Asker olacağım.

— Neden?

— Düşman bu topraklara bir daha ayak basarsa onu ezmek için!...

Gazi Mustafa Kemal, Cemil'i kollarından tutup yavaşça kaldırdı ve alnından öperek :

— Haydi git oyna Cemil!... dedi ve sonra başını ağır ağır sallıyarak arkadaşlarına dedi ki :

— Evet, bu milletin bağrından temiz bir nesil yetişiyor. Bu eseri ona bırakacağım ve gözüm arkada kalmıyacak!...

O günden bu güne geçen yıllar, Atatürk'ün ne kadar haklı olduğunu ispat etti...

Enver Naci GÖKŞEN

YILLAR SONRA

Yirmi iki yıl geçmiş aradan
Daha dünmüş gibi taptaze acın.
Yaprakları her mevsim yeşil
İçimizde diktiğin ağacın.

Mutlu bir aydınlıksın ufkumuzda
Bitmeyen eksilmeyen,
Dualar taşır sana kuşlar
Sımsıcak Afrika'dan
Ve uzak Çinden

Bir büyük bestesin dudaklarımızda.
Seni söyler mahzun ihtiyarlar, körpe
çocuklar
Işıktan ellerini öperiz her gece
Yeniden tazelenir içimizde umutlar.

İlhan GEÇER

RAKAM HÜNERLERİ

I

Arkadaşınıza 1 den 9'a kadar bir rakam seçmesini söyleyin. Bu rakamı içinizden 9'la çarpın. Çıkan sayıyı 12345679 rakamı ile çarpın. Çıkan sonuçta arkadaşlarınızın tuttuğu rakamın dokuz tanesi yanyana dizilmiş olacak. Meselâ 3 rakamı seçildiyse bu 9'la çarpılınca 27 çıkacak. 12345679 rakamı ile 27 çarpılacak. 333333333 çıkacak.

II

Arkadaşınıza üç basamaklı bir rakam seçmesini, bu sayı ile bir çıkarma ve bir toplama işlemi yapacağınızı ve hangi rakamı seçerse seçsin sonucun daima 1089 çıkacağını söyleyin. Bunu yapmak için arkadaşınızın tuttuğu sayıyı bir yere yazın. Altına bu sayının birler basamağındaki rakamını yüzler basamağına, yüzler basamağındaki rakamını da birler basamağına getirerek ve onlar basamağındaki rakamı aynen alarak meydana gelen sayıyı yazın. Meselâ arkadaşınız ilk olarak 623 sayısını vermişse bunun altına 326 yazın. Büyük sayıdan küçük sayıyı çıkarın. Çıkan sonucun altına o rakamı yukardaki şekilde bir kere daha ters çevirerek yazın ve ikisini toplayın. Meselâ 623 den 326 çıkınca 297 kalır. Bunun altına 792 yazın ve 297 ile 792 yi toplayın. Sonuç 1089 çıkacaktır.

PATATES TOPLAMA OYUNU

Bu oyunu da istenilen sayıda oyuncu oynayabilir. Evin içinde toplanıp zıplamakla çok gürültü olacağı için bahçede oynanması gerekir. Oyun başlamadan önce birkaç kilo patates alın. Her oyuncunun karşısına yarım metre aralıkla beş tane patates koyun. Oyuncuların, yani patates sıralarının arasında 1,5 metre uzaklık bırakın. Oyuncuların sağ ellerine birer kesekâğıdı ile birer kaşık verin. Oyunu idare eden kimse başlama işareti verince oyuncular sol ayaklarını yerden kaldırıp sol elleriyle tutarlar. Oyunun sonuna kadar tek ayak üstünde giderler. Ellerindeki kesekâğıdını yere koyarlar. Kaşıkla birer birer patatesleri toplayıp bunun içine atarlar. Beş patatesi kesekâğıdına en önce kim koyarsa oyunu o kazanır.

★

KÖPEK KULÜBESİ

Kartondan yapacağınız bu köpek kulübesinin içine ancak oyuncak bir köpek koyabilirsiniz. Şekilleri kartona düzgünce çizmeye çalışın. Önce üstüne «duvar» yazılı şekli çizin, kesin. X ve Y yazılı parçaları kıvırın. Ön ve yan duvarı ayıran köşe çizgisinden katlayın. Bu şekilden bir tane daha kesin. Yalnız bunu yaparken kapı açıklığını gözönüne almadan duvarı dümdüz çizin. Bu parçayı da kesin ve katlanacak yerlerini katlayın. Damı da ortasından katlayın.

Parçalar hazır olunca, duvarların X yazılı yerlerine biraz zamk sürerek duvarları birbirine yapıştırın. Y parçalarına da zamk sürerek bunların üstüne damın kenarlarını yapıştırın. Böylece oyuncak köpeğinizin kulübesi tamamlanmış olur.

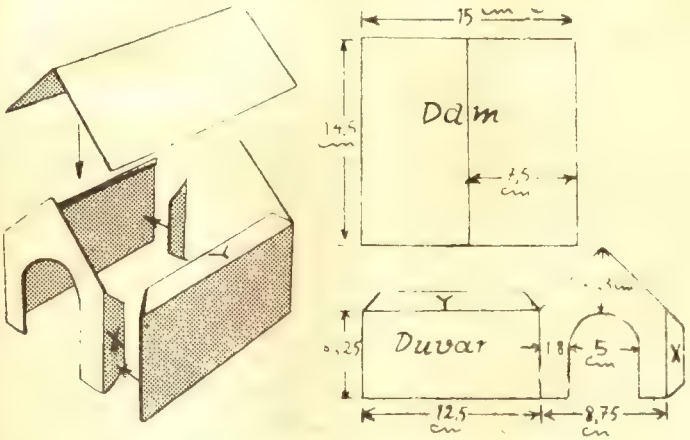

TRAFİK FENERİ

Sırayla yeşil, sarı ve kırmızı ışık yakan bu trafik fenerinden yapmak isterseniz beyaz bir karton alın. Buradaki yuvarlak ve dikdörtgen şekilleri belli bir oranda büyülterek kartona çizin. Resimde siyah olarak gördüğünüz yerleri çini mürekkeple yahut siyah kalemle doldurun. Kırmızı, sarı, yeşil yazılı yerleri de boyayın. İki şekli de kenarlarından kesin. Dikdörtgen şeklin içinde X işareti konulmuş olan yuvarlakları makasla oyarak çıkarın. Bundan sonra iki kartonu küçük şekilde gördüğünüz gibi üst üste koyarak ortasından bir raptiye geçirin. Yuvarlak kartonu, okla gösterildiği yönde döndürün. Fenerin ışıkları durmadan renk değiştirecek.

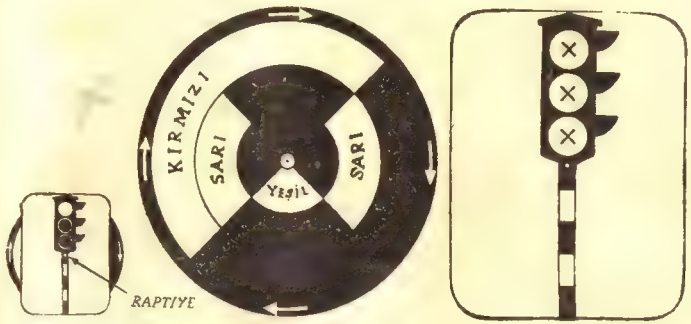

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

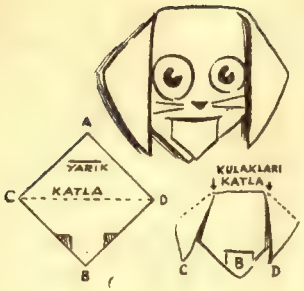

KÂĞITTAN KÖPEK

Kare şeklindeki bir kâğıttan güzel bir köpek başı yapabilirsiniz. A köşesindeki yarığı ince uçlu bir makasla kesin. B köşesine yakın olan koyu renkli kısımları kesip çıkarın. Sonra A köşesini B nin üstüne getirerek katlayın. B dilini A daki ağız yarığından geçirin. Kâğıdın iki ucunu öne katlıyarak kulak yapın. Köpeğin gözlerini, burnunu kalemle yapın.

★

GÜZEL BİR ODA OYUNU : «ADINI SÖYLE»

Bu oyunu oda içinde birkaç arkadaş toplandığınız zaman oynayabilirsiniz. Oyuna başlayan çocuk, arkadaşlarından birine bakarak baş harfi söylediği harf olan bir hayvan, bir çiçek, bir kitap, bir kuş v.s. bulmasını ister. Meselâ «M ile başlayan hayvan» der. Arkadaşı «Maymun» diye cevap verebilirse oyuna o devam eder. Bilemezse ilk oyuncu bu sefer aynı soruyu bir başkasına sorar. Böyle bir soru soran kimsenin verilecek cevabı mutlaka kendisinin bilmesi gerekir, yani aslında söylediği harfle başlayan, söylediği cinsten bir şey yoksa bunu başkasına soramaz.

BASİT BİR FİLM MAKİNASI

Yapacağınız bu deney, bir filmde arka arkaya dizilen resimlerin nasıl gerçekten hareket ediyormuş gibi göründüğünü size açıklayacak, aynı zamanda güzel bir oyuncak olacaktır. Deneyi yapmak için bir parça karton, bir toplu iğne ile bir şişe mantarı bulun. Bundan sonra buradaki şekilde gördüğünüz yuvarlağı ve üstündeki kuş resimlerini aynen kartona çizin. Kuşların büyüklüklerinin değişmemesine ve kanad şekillerinin aynı buradaki gibi olmasına dikkat edin. Şekli kenarındaki siyah çizgiden girintili çıkıntılı olarak kesin. Tam ortasından bir toplu iğne geçirerek bunu küçük şekilde olduğu gibi mantara batırın.

Film nasıl oynatılacak : Mantarı sol yanağınıza dayayarak bir aynanın önünde durun. Sağ gözünüzü kapatın. Sağ elinizle tekerleği döndürün. Sol gözünüzle aradaki yarıklardan aynaya bakın. Kuşun kanatlarını çırptığını göreceksiniz.

Arka arkaya gördüğünüz resimlerin sürekli görünmesinin sebebi nedir? Tekerleği çevirirken her resmi pek az bir zaman için görüyorsunuz. Bunun beyindeki görme merkezinde hayali silinmeden arkasından başka bir resmin hayali daha geliyor ve bunlar birbirine karışıyor.

YENİ KOMŞULAR

GÜLSÜM teyzenin evi şehrin dışındaydı. Evinin yanında başka bir ev daha vardı, ama yıllardan beri boş duruyordu. Yakınında konuşacak bir dostu olmaması kadıncağızı çok üzüyordu. Yalnızlıktan hoşlanmazdı. Bir gün boş duran eve bir kiracı taşındı. O da Gülsüm teyze gibi çoluğu çocuğu olmayan, tek başına yaşayan bir kadındı. Gülsüm teyze kendisine bir komşu geldi, arkadaş çıktı diye seviniyor, «İnşallah iyi anlaşırız» diyordu.

Yeni komşusuyla aralarında dostluk kurmak için aylarca uğraştı. Onu uzaktan görünce selâm veriyor, yanına gidip konuşuyor, eline geçen hiçbir fırsatı kaçırmak istemiyordu. Ama kadın her zaman sözü kısa keserek evine giriyordu. Aradan zaman geçince Gülsüm teyze onun kendisiyle konuşmak istemediğini anladı. O da bir daha konuşmamaya karar verdi.

Bir gün, Gülsüm teyze şehre inerek bir antikacı dükkânından eski bir gümüş çaydanlık satın aldı. Evine dönünce çaydanlığı parlatmak için bir bezle ovmaya başladı. Ansızın çaydanlığın kapağı açıldı. İçinden beyaz bir duman çıkarak havaya yükseldi. Çok geçmeden dumanın ortasında küçük bir adam belirdi. Başında kocaman bir sarık vardı. Bol bir şalvar giymişti. Çarıklarının ucu sivri ve havaya kalkıktı. Gülsüm teyzeye bakarak:

— Selâm, dedi. Benim adım Bubala Cin.

Herhalde siz çaydanlığın içinden böyle bir şey çıktığını görseniz şaşkına dönersiniz. Ama Gülsüm teyze birçok peri masalları bilir, bunların içinde geçen sihirli şeylere inanırdı. Çaydanlıktan çıkan cine bakarak:

— Hoş geldin, dedi. Yalnız sen ne biçim bir cinsin anlıyamadım. Benim bildiğim, masallarda sihirli lâmbalardan, bir dudağı yerde, bir dudağı gökte araplar çıkar.

Cin:

— Ben o araplardan değilim, dedi. Ben daha küçüğüm. Bir lâmbanın içinde yaşamaya lâyık olmadığım için beni buna soktular.

Gülsüm teyze cinin anlattıklarıyla çok ilgileniyordu. O, sözlerine devam etti:

— Ben de bütün cinler gibi marifetliyim. Yalnız insanlara yardım ederken birçok yanlışlıklar yapıyorum. Bu sebepten cinlerin kıralı beni lâmbaya sokmuyor. Bir kimseye faydalı olacak bir iş yapıncaya kadar bu çaydanlıkta yaşayacakmışım.

Gülsüm teyze:

— Seni çok güzel, antika bir çaydanlığa koydukları için memnun olmalısın, dedi. Haydi marifetini göster bakalım. Ne yapacaksın?

— İstediğiniz her şeyi yaparım. Emrettiğiniz her şeyi bulup getiririm. İşim bitince, «Bubala Cin, evinize girin» dersiniz. Hemen çaydanlığa girerim.

Gülsüm teyze:

— Çok kolaymış, diye söylendi. Epeyce işime yarayacaksın. Şimdi bakkala gidip soğan alacaktım. Sen bana iki kilo soğan getirir misin?

Bubala Cin ansızın gözden kayboldu. Çok geçmeden havada kanad sesleri duyuldu. Çaydanlığın üstündeki duman dağılınca kadıncağız hiç beklemediği bir şeyle karşılaştı. Cin, bir sürü papağanın bacaklarına ip bağlamış, çekip getiriyordu. Papağanlar uçuşuyor, tuhaf sesler çıkarıyorlardı. Kadın:

— Aman Allahım, başıma gelenler, diye bağırdı. Ben bu papağanları ne yapayım? Hani bana iki kilo soğan getirecektin?

Cin ağlamaklı bir sesle :

— Eyvah, siz iki kilo soğan mı istemiştiniz, diye söylendi. Benim aklımda on iki papağan istiyorsunuz diye kalmış. Görüyor musunuz, yine yanlışlık yaptım.

Bunları söyledikten sonra ağlamaya başladı. Gülsüm teyze ona çok acımıştı :

— Üzülme, dedi. Başka bir iş veririm. Onu yaparsın.

Cin gözyaşlarını silerek :

— Emredersiniz, dedi.

— Bana biraz un getirir misin?

Cin yeniden gözden kayboldu. Yerine döndüğü zaman kadıncağız, «Hayal mi görüyorum» diyerek gözlerini uğuşturdu. Cin'in yanında bir maymun vardı.

— Budala Cin, bu maymunu niçin getirdin? Ben senden biraz un istemiştim.

Zavallı Cin bu sefer de bir yanlışlık yapmıştı. Eskisinden daha çok ağlamaya başladı. Gülsüm teyze bir taraftan, onu teselli etmeye çalışıyor, bir taraftan da bu papağanlarla maymunu ne yapacağım» diye düşünüyordu. Bubala Cin'den bir daha bir şey istememeye karar vermişti, ama onun ağlamasına dayanamadı. Maymunu bir yatağa yatırarak Cin'in yanına döndü.

— Uzun zamandan beri almak istediğim bir şey var, dedi. Eminim ki güçlük çekmeden bana ondan bir tane getirebilirsin.

Bubala cin selâm vererek:

— Emredersiniz, dedi.

— Bir tane benekli boyun atkısı istiyorum.

Cin gözden kayboldu. Geri döndüğü zaman yanında bir köpek, bir koyun, bir de at vardı. Gülsüm teyzenin bu sefer çok canı sıkılmıştı.

— Ben bu kadar hayvanı ne yapayım, diyerek üzülüyordu. Cin :

— Benden köpek, koyun, at istememiş miydiniz, dedi. İşte getirdim!...

Yeniden bir kabahat yaptığını öğrenince bağıra bağıra ağlamaya başladı. Papağanlar da bunu duyunca onun sesini taklit ederek bağırıştılar. Maymun bu gürültüden uyandı. Papağanları yakalayıp susturmaya uğraştı. Bu kargaşalıkta köpek de boş durmuyor, dişlerini gösterip hırlıyor, havlıyordu. Keçi de bağırıyor, at kişneyip çifteler atıyordu. Gülsüm teyze öylesine ne yapacağını şaşırmıştı ki, elinden hiçbir şey gelmiyordu.

O sırada sokak kapısı açıldı. Gülsüm teyzenin komşusu telâşla içeriye girdi :

— Ne var, ne oluyor, diye sordu. Bahçede çamaşır asıyordum. Sizin evden tuhaf sesler gelince merak ettim.

Gülsüm teyze :

— Ah, sorma komşum, diye söze başlıyarak olanları anlattı.

— Üzülme bir çaresine bakarız. İlk yapılacak iş, bu hayvanları evden uzaklaştırmak.

— Çok doğru. Evi hayvanat bahçesine çevirdiler.

— Hayvanat bahçesi mi? Tamam! Aklıma bir şey geldi. Hemen hayvanat bahçesinin müdürüne telefon edip bu hayvanları oraya hediye ettiğimizi söyliyelim. Kamyon yollayıp aldırsınlar.

Telefon ettikten sonra iki kadın bir olup hayvanları bahçede ayrı ayrı yerlere bağladılar. Kapının önüne oturup kamyonu beklemeye başladılar. Bir ara komşusu:

— Çok heyecanlı bir vakit geçirdim, dedi. Sizinle komşu olduğuma ne kadar sevindim bilseniz...

Bu söz Gülsüm teyzeyi şaşırtmıştı.

— Sahi mi? Oysa ki, ben sizi daha heyecansız bir insan olarak tanıyordum. Bir gün böyle samimî davranacağınız hiç aklıma gelmemişti.

— Hakkınız var. İlk defa karşılaştığım kimselerle pek çabuk samimî olamıyorum. Ama bugün yardıma ihtiyacınız olduğunu görünce birden bire sıkılganlığım geçti.

O sırada hayvanat bahçesinin kamyonu geldi. İki adam hayvanları kamyona bindirdiler. Gülsüm teyze komşusuna :

— Eyvah, Bubala Cin'i yeniden çaydanlığa sokmayı unuttum, dedi.

Beraberce mutfağa koştular. Bubala Cin çaydanlığın başında oturmuş ağlıyordu.

— Üzülmene sebep yok, dediler. Yaptığın yanlışlıklar işimize yaradı. Hayvanat bahçesi müdürü hayvanları hediye edeceğimizi öğrenince çok memnun kaldı; hemen samimî oluverdiler.

— Demek ki, size bir faydam dokundu.

O anda gök gürültüsüne benzer bir ses işitildi. Bubala Cin birden bire gözden kayboldu. Gülsüm teyze :

— Bubala Cin neredesin, diye seslendi.

Cevap alamayınca çaydanlığın üstünü ovaladı. Kapak açılmadı, ama Bubala cin pencerenin içinde belirdi :

— Selâm, diye bağırdı. Cinlerin kıralı faydalı bir iş yaptığımı görünce bana bir lâmba verdi. Bundan sonra onun içinde yaşayacağım. Bana yardım ettiğiniz için lâmbam sizin evinizde duracak. Eski çaydanlığı da hâtıra olarak saklarsınız.

Uçakla Okyanuslar aşan ilk kadın

AMELIA EARHART

Birleşik Amerika'nın Boston şehrinde 1890 Ocak ayında doğmuştu. Çocukluğundan beri en çok sevdiği ata binmek, kızak kaymak gibi zor sporlardı. Bebekle oynamaktan hiç hoşlanmazdı.

Liseyi bitirdikten sonra bazı işlere girdi. Nihayet, Kanada Kızılhaçına yazılıp bir hastahaneye hemşire oldu.

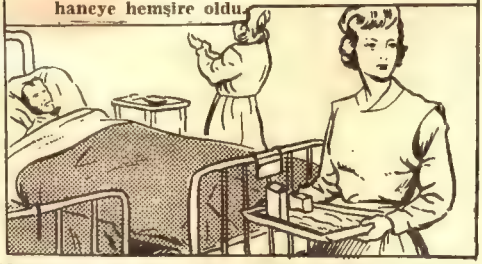

1918 de Toronto şehri Ticaret Fuarında havada cambazlık yapan uçakları hayran hayran seyrederken :

Bu eski asker pilotlar doğrusu pek usta şeyler.

Evet çok heyecanlı. Ah, mümkün olsa da ben de bir denesem!..

Neden olmasın? Ben gösteri sonunda sizi bir uçağa bindiririm.

Gösteriler bitince.

İşte Mr. Lanson, size bütün hünerlerini gösterecek pilot.

İnanmayın Miss, o kadar çok değil.

Amelia ilk uçuşun heyecanı içinde.

Nasıl, korkuyor musunuz?

Hiç korkmuyorum, hoşuma gidiyor.

Size acayip bir şey söyliyeceğim, Mr. Lanson, ama gülmeyin bana. Ben pilot olacağım.

Bunda gülünecek ne var Miss Earhart?...

Amelia günlerce süren bir tartışmadan sonra annesini kandırdı. Elden düşme küçük bir uçak bulup satın aldılar.

Şuna bak anne! Ne cici şey, değil mi?

Amelia pilot Brevesini aldı. Ama benzin ve hangar masrafı pek ağırdı. Bir müddet sonra 1926 da Boston'da başka bir iş tuttu.

1928 de bir sabah.

Miss Earhart, sizi şehirler arası telefondan arıyorlar.

New York'dan arıyordu.

Miss Earhart? Ben Putman'ım. Dergiler yayınlayan Putman. Atlantiği uçakla aşmak ister misiniz Miss Earhart?

Uçakla mı, dediniz? Kabul ediyorum.

George Putman havacılık meraklısıydı. Bir ekip toplamıştı. Atlantiği aşıp Avrupaya uçacaklardı.

İşte pilot ile radyocu, işte hanım kahramanımız Miss Earhart, yardımcı pilotumuz.

Biliyorsunuz ki, Lindbergh uçakla Atlantiği aştı. Sonra dört defa kadınlar onu taklit etmek istediler, ama başaramadılar.

Tanıdıklarımdan zengin bir bayan, bir müddet önce, bir uçak satın aldı. Büyük bir geziye çıkacaktı. Ailesi razı olmadığı için işi bana bıraktılar, ben de bu iş için sizi uygun buldum.

Uğurlu Miss Earhart da beraber olduğu için başaracağımıza eminim.

«Dostluk» adını verdikleri deniz uçağı 1928 Haziran 18'de Terre - Neuvede bir limandan havalandı.

Daha baştan fırtına ve kalın bir sisle karşılaştılar.

Uçak fazla yüklü.

Motorlar zor çalışıyor.

Ne yapalım, dayatacağız.

Benzin hızla tükeniyor, kanatlar biriken kar ve buzlardan çok ağırlaştı.

Pike yapıp buzları üstümüzden atacağım. Radyo çalışıyor mu?

Hayır, durmuş.

Uçuşun son saatinde Amelia, tehlikeye hiç aldırmadan, seyahat notları yazıyordu.

Nihayet hareketlerinden 20 saat 40 dakika sonra uçak İngiltere'nin batısında bir limana indi. Atlantiği batıdan doğuya aşmışlardı.

Amelia'nın bu başarısı Amerika'da büyük gösterilerle kutlandı. Tam 4 yıl Amelia, birbirinden üstün başarılar gösterdi. Tecrübe pilotu oldu. 1931 de George Putman'la evlendi.

Amelia çoktan beri Atlantiği tek başına aşmak için hazırlanıyordu. Nihayet bir gün.

Şimdiye kadar uçuşlarım bin mili geçti. Artık iyice hazırım. Yola çıkacağım.

Eminim bunu da başaracaksın.

Amelia 20 Mayıs 1932 de en yeni tip uçağı ile gece Terre - Neuve'den kalktı. Saatte 1000 Km. ye yakın bir hızı vardı bu uçağın.

Al bir tane daha! İki saate kalmaz geri döner!

Daha baştan Amelia fırtınadan kaçmak için çok yükselmek zorunda kaldı...

Kanatları âni olarak bir buz tabakası kapladı. Çarçabuk kalınlaşarak dengeyi bozdu; uçak burgulana burgulana düşmeğe başladı.

Oh!... Çok şükür dengeyi düzelttim.

Yükseklik belirten alet durmuştu, hız belirten de bozuktu. Acaba geri dönmeli miydi?

Yok! Dönmiyeceğim. Devam edeceğim.

Daha başına gelecekler vardı. Benzin deposunun çemberlerinden biri eğrilmişti. Benzin sızıyordu. Hem de egzos borusuna yakın bir yerde.

Eyvah benzin!... Allahım sen ulaştır beni!

Koyu bir sis tabakasını, yükseklik belirten alet bozuk olduğu için, bin güçlük ve tehlike ile geçip denize yaklaşan Amelia.

Birden uçaktan alev çıktığını dehşetle gördü.

Yangın! Paris'e gitmekten vazgeçmeli!

Bereket ve... kl, İrlanda sahilleri uzak değildi.

14 saat 56 dakika süren bir uçuştan sonra uçak Kuzey İrlanda'da Londonderry şehrine yakın bir yerde karaya indi.

Amelia'yı halk İngiltere'de, Fransa'da ve Amerika'da pek büyük şenliklerle karşıladı. Amerika onun bu başarısını, kendisine en yüksek şeref madalyası vererek mükâfatlandırdı.

Belçika kıralı cesur kadını saraya davet etti. Ona devletin en büyük nişanını verdi.

Amelia 1935 yılında da büyük hamlelerine devam etti. Hükümet izin vermediği halde Havay adalarından Amerika'da Oakland'a uçmağa niyet etmişti.

Yaman kadın!

Amelia, Honolulu'dan hareket ediyor. Bu sefer yol 4000 Km.

Çok şükür ki, son üç yılda havacılıkta çok ilerlemeler olmuştu.

Uçaklar mükemmelleşmiş. Sıcak yiyecek sağlanmıştı.

Seyahat pek iyi geçti San Francisco'ya 450 km. yakında bir vapur uçağı gördü ve telsizle şehre haber verdi.

Amerika hava kuvvetlerinden 24 deniz uçağı hemen yetişti. Amelia'nın uçağını karşıladı ve Oakland şehrine kadar onun etrafında tören uçuşları yaptı.

Oakland'da on bin kişi cesur kadını coşkun alkışlarla karşıladı, şenlikler yapıldı.

İki yıl sonra Amelia ekvator üzerinde büyük bir dünya turuna çıktı. Bu sefer yanına usta uçakçı Fred Noonan'ı aldı. İlk hamlede Honolulu'dan Samoa adalarına uçtu. Orada uçak sakatlandığı için 1937 martında planını değiştirdi.

O yıl haziranda kuzey Amerika'da Miami'den Güney Amerika'da Paramaribo şehrine uçtu.

Sonra oradan kalktı, Atlantiği ve Afrika kıtasını aştı...

Hindistan'da ve Endonezya'da bazı şehirlere uğrayıp Avustralya'ya gitti, böylece 35,000 km. uçtu.

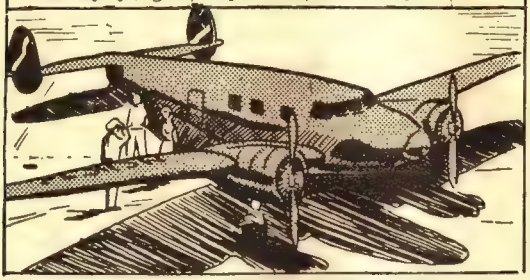

2 temmuzda uçak Yeni - Gine'den ayrıldı, şimdi pasifik seferlerinin son kısmı başlıyordu.

Küçücük Howland adasında karaya inilecekti. Adanın üzerinde idiler.

Saatler geçiyor, Amelia'nın uçağı Howland adasına inemiyordu. Nihayet bir telsiz haberi geldi.

Pasifik üzerinde bir yerde benzin depolarından biri tamamen boşaldı. Şans dönmüştü. Bir gemi yardım için yola çıktı.

Amerika hükümeti Amelia'yı bulup yardım etsinler diye birçok uçakları ve bir harb gemisini hareketе getirdi. Amelia'nın uçağından radyo haberleri geliyordu. Ama pek hafif.

Aletlerimizin belirttiğine göre, uçak bir mercan seddi üzerinde olsa gerek.

Bir Amerikan uçak gemisi 62 uçağını hareketе geçirdi. Başka devletlerin uçakları da bunlara katıldı.

Bütün gayretler boşa gitti. 14 temmuza kadar 300.000 km. karelik bir deniz alanı baştanbaşa tarandı. Hiçbir şey bulunamadı.

Bunun üzerine bütün araştırmalara son verildi. On bir gündür hiçbir haber gelmediği, ızı de bulunamadığı için uçakçı Amelia Earhart'ın kaybedilmiş sayılabileceği ilân olundu.

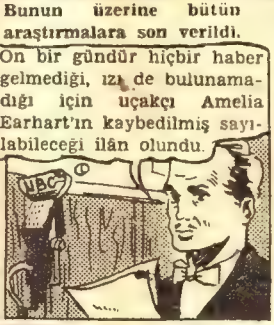

Amelia Earhart'ın bu âkibeti bütün dünyayı kederlendirdi. Birleşik Amerika için bu bir milli matem oldu.

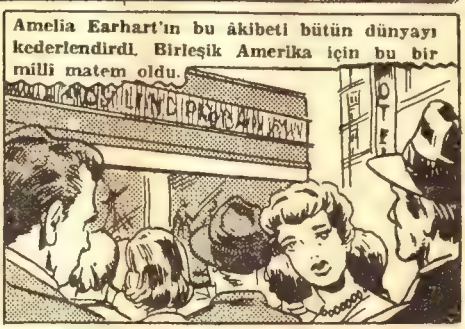

Amelia'nın gönlünde yanan cesaret ateşi Pasifik Okyanusunun suları içinde söndü. Miami'de son büyük seferine hareket ettiği yerde kendisi için bir anıt dikildi.

Amelia'nın nerede ve nasıl öldüğü, sonraları birçok araştırmalar daha yapıldığı halde bir türlü anlaşılamadı.

Son

KÜÇÜK GAZETECİ

O sabah ne kadar çok rüzgâr vardı. Ağaçların dalları kopacakmış gibi sallanıyordu. Kaya, ellerini ısıtmak için avuçlarını birbirine sürterek etrafına baktı. Hemen yola çıkmalıydı. Biraz önce yakınlarındaki dükkânlardan satacağı gazeteleri almıştı. Bunları bisikletinin sepetine yerleştirirken :

— Hava çok soğuk, diye söylendi. Ellerim donuyor. Gidip eldivenlerimi alayım.

Yavaşça kapıyı açıp eve girerken gürültü yapmamaya çok dikkat ediyordu. O saatte annesi, babası, kız kardeşi uykuda olurdu. Babası, gece geç vakte kadar çalıştığı için sabah onun gibi erken kalkmazdı. Yatak odasına girerken gazeteler aklına geldi. «Bugün onları kapıların önüne bırakırsam rüzgâr uçurur. İyi bir yere sıkıştırmalıyım,» diye düşündü.

Eldivenlerini alıp evden çıkınca, hiç beklemediği bir manzara ile karşılaştı. Gazeteler baştan başa bahçeye yayılmıştı. Bazı sayfalar havada uçuyordu. Bisikleti devrilmişti. Bu işi ya rüzgâr yapmıştı, yahut da bisikleti kendisi iyi dayamamıştı. Ama o anda böyle şeyleri düşünmenin bir faydası yoktu. Olan olmuştu bir kere. Gazeteleri yol boyunca uçuşup duruyordu. Bahçeden aceleyle topladıklarını tekrar uçmasınlar diye bisikletin altına sıkıştırdıktan sonra sokaktakilerin peşinden koşmaya başladı. Yakalayabildiklerini götürüp diğerlerinin yanına koyuyordu. Böylece bir zaman sokakta oraya buraya koştuktan sonra bütün gazeteleri toplayıp karmakarışık bir şekilde oturma odasına götürdü. Saat altıyı on geçiyordu.

Pencereden dışarıya bir göz attı. Evlerinin bitişiğindeki bahçeye de birkaç gazete uçmuştu. Hemen oraya koştu. Onları alırken sokakta o zamana kadar görmediği birkaç gazete daha gözüne ilişti. Son sayfayı yakalıyacağı sırada rüzgârın ani bir esişiyle elinden kaçırdı. Koşarken elindeki gazetelerden biri açılıp yüzünü kapattı. Çocuğun ayağı takıldı, yere yuvarlandı. Dizlerinin acısına aldırmadan yerinden kalktı. Kaçırdığı gazetenin bir türlü peşini bırakmak istemiyordu. Sanki gazeteler lâftan anlarmış gibi can acısıyla :

— Dur! Buraya bak! Ah, seni bir elime geçirsem, diye bağırıyordu.

En sonunda gazete bir elektrik direğine takıldı. Çocuk, «Yakaladım,» diye bağırarak üstüne atıldı. Ama ne yazık ki, telâşla gazeteyi tutayım derken kâğıt elinde ortadan ikiye yırtılıvermişti. Bunu artık satamazdı.

Görünürde başka gazete kalmayınca evine döndü. Evin içindeki hava ne de olsa dışardakinden sıcaktı. Ayazdan donmuş yanaklarını elleriyle ovaladı. Eldivenlerini çıkardı. Oturma odasındaki gazete yığınına bir göz attı. Saat altıyı yirmi geçiyordu. Gazetelerin sayfalarını kendi başına düzeltmeye kalkışırsa çok geç kalacaktı. Biraz düşündükten sonra yavaşça annesinin yatak odasının kapısına vurup, «Anneciğim, biraz gelir misin?» diye seslendi. Annesi

ASKERLER NİÇİN ELLERİNİ BAŞLARINA KALDIRARAK SELÂM VERİRLER?

Bu, Avrupa'da çok eskiden doğmuş bir âdettir. Ortaçağda şövalyeler birbirleriyle cirit oynayarak kahramanlıklarını gösterirlerdi. Bu yarışmalarda asil ve güzel bir kadın kraliçe seçilir, oyunların sonunda kazanan şövalyelere mükâfatlar dağıtırdı. Şövalyeler bu kraliçenin karşısına gelirken elleriyle gözlerine siper alırlardı. Bu hareketle kraliçenin güzelliğinin gözlerini kamaştırdığını anlatmak isterlerdi. Zamanla bu çeşit selâm verme şekli saygı belirtmeye başladı.

★

ARI NİÇİN SOKAR?

Arının iğnesi aslında çok ince bir borudur. Bunun içinden bir damla zehir akıtır. İğnesini gövdesinden dışarı uzatıp bir yere batırınca o organını tekrar eski haline getiremez ve kısa zamanda ölür. Onun için arılar pek mecbur kalmadıkça bu silâhlarını kullanmak istemezler.

★

HOLLYWOOD NİÇİN ÖNEMLİ BİR FİLMCİLİK MERKEZİ OLMUŞTUR?

California'da Hollywood'un bağlı olduğu Los Angeles şehrinin civarı film çekmeye çok elverişlidir. Burada hava daima parlak ve güneşlidir. Yakınlarda çok güzel manzaralı yerler vardır. Büyük Okyanus kenarındaki tabii plâjlar buraya pek uzak değildir. Çöl sahnelerinin çekilebileceği topraklar da vardır. Hollywood'un doğusundaki karlı dağlar da bazı filmlerde çok işe yaramaktadır.

★

SİNEK NİÇİN BAŞ AŞAĞI YÜRÜYEBİLİR?

Sineğin ayaklarının altında içi boş, yastık gibi bir kısım vardır. Ayak bir yüzeye sıkıca basınca bu boşluk kapanır. Ayağın yaptığı basınç biraz hafifleyince boşluk yeniden açılır. Böylece içinde hava kalmaz ve ayaklar bastığı yere sıkıca tutunmuş olur.

★

NİÇİN

Niçin birçok şeyleri onar onar sayar, rakamları onlar, yüzler, binler basamağı şeklinde ayırırız?

Bu yolu bize tabiat göstermiştir. Parmaklarımız da on tanedir. Eski devirlerde insanlar daima parmak hesabı yaparlardı. Bir şeyi sayacakları zaman önce parmaklarıyla ona kadar sayarlar, unutmamak için bir yere çizgi çekerlerdi. Ondan sonra ikinci, üçüncü v.s. onluk grupları sayarlardı. Bugünkü onlar, yüzler basamağı bu usulden doğmuş olabilir.

kapıyı açınca babasını uyandırmamak için yavaşça :

— Ne olur, bana yardım et, diye yalvardı. Rüzgâr gazetelerimi uçurdu. Eldivenlerimi almak için eve dönmüştüm. İşte o sırada bisikletim devrilmiş. Gazeteleri yakalayıp oturma odasına koydum, ama hepsinin sayfaları karmakarışık.

Annesi odaya girip sabahlığını giyerken babası da uyanıp çocuğun başına gelenleri öğrendi. Hemen o da yataktan kalktı. Hep beraber oturma odasına gittiler. Bütün ev halkı ayaklanır da Kaya'nın kız kardeşi Sumru yerinde durur mu hiç? Çok geçmeden o da esneyerek oturma odasına girdi. Yere saçılmış gazeteleri görünce hayretler içinde kaldı.

Annesiyle babası işe girişerek kısa zamanda gazetelerin sayfalarını düzelttiler. Sümru okuma yazma bilmediği halde onlara yardım etmeye çalışıyor, kendisine verilen sayfaları iç içe koyup katlıyordu. Evdeki yaramaz köpek de bir yolunu bulmuş, oturma odasına girmişti. Gazetelerin arasında dolaşarak ortalığı bir kat daha karıştırıyordu.

Gazetelerin sayfaları yerine konunca annesi Kaya'ya:

— Gazeteleri dağıtmana ben de yardım ederim, dedi. Buradan üç sokak öteye kadar ben dağıtırım. Uzaktakilere sen gidersin.

Böylece gazeteleri aralarında paylaştılar. Kaya bisikletine atladı. Annesi üstüne bir elbise ile palto geçirip hemen yola çıktı. Baba ile küçük kız, onlar dönünceye kadar sobayı yakıp kahvaltıyı hazırlıyacaklardı.

Gazeteleri dağıtıp eve dönmeleri yarım saat sürdü. Sıcacık odalarında hep beraber masanın başına oturdular. Kaya neşe içinde kahvaltısını ediyordu. Sütünü içerken içi ne kadar ısınmıştı!... Annesine, babasına, kardeşine bakıp gülümsedi.

— Hepinize çok teşekkür ederim, dedi. Bana bu sabah büyük bir iyilik ettiniz.

Sofradan kalktıkları zaman annesi :

— Okula giderken yolun sonundaki dört evin gazetesini bırakmayı unutma, dedi. Onları çantanın içine koydum. Hava çok soğudu. Eldivenlerini giymeyi de sakın ihmal etme.

Kaya hayretle etrafına bakındı. Eldivenleri bir sandalyenin üstüne atılmıştı. Bütün bu işlere onlar sebep olmuştu, ama yine de ikinci sefer gazeteleri dağıtmak için sokağa çıkınca eldivenleri giymeyi unutmuştu.

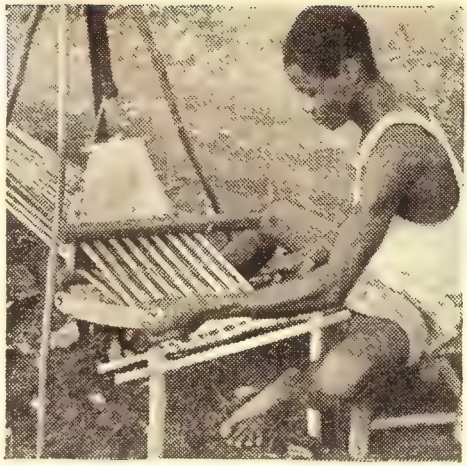

Üstü başı parça parça olmuş bir Liberyalı zenci tenekelerle kauçuk toplamağa gidiyor.

Üstte el tezgâhında kumaş dokuyan bir yerli, altta misafir karşılamağa çıkan Liberyalılar.

Liberya Cumhuriyeti

AFRİKA'nın batı sahilinde Liberya adındaki bu memlekette, çok yakın zamanlara gelinceye kadar bir tek yol bile yoktu. Seyyahlar kobra yılanlarının kaynaştığı ormanların içinde kendilerine yol açmak zorunda kalırlar, yahut kendilerini yerlilere taşıtırlardı. Bugün vahşi ormanların her köşesine otomobil ve kamyonlar gidebiliyor. Medeniyet tarihinde 15 yıl gibi kısa bir zamanda Liberya kadar ileri giden, gelişen başka bir devlet olmamıştır.

Liberya, 1820 de Amerikada azat edilen esirlerin gidip yerleşebileceği bir koloni olarak kurulmuştu. Bundan sonra geçen yüzyıl içinde Amerika'dan gelen zencilerle bu ailelerden türeyen nesiller, sahil boyunca yayıldılar. Nüfusun en sık olduğu yer başkent Monrovia yakınlarıydı. Sahilden uzaklaşınca medeni insanların girmediği ormanların içinde yalnız yerli kabileler yaşıyordu.

1926 yılında Amerika'daki en büyük kauçuk şirketinin kurucusu Harvey Firestone, kauçuk ağacı yetiştirebilmek için Liberya ormanlarını denemeye karar verdi. Buraya iki milyon dolardan fazla yatırım yaptı. O zamana kadar Afrikalılar, esir gibi zorla çalıştırılmaya alışık oldukları halde Firestone onlara iyi ücret verdi, İyi besledi, bedava oturmaları için

evler yaptı, okullar açtı, doktorlar gönderdi. Bunları gören birçok yerli kabîleler bu işte çalışmaya koştular. Böylece on milyon kauçuk ağacı yetiştirildi. Köylüler kendilerine kullanışlı evler yapmayı öğrendiler. Yeni kurulan köylerin arasında yollar açtılar.

Bugün 55.000 Afrikalı işçi ailesi Liberya topraklarında çalışmaktadır. Bunların başında yalnız 187 Amerikalı bulunuyor. Memleketin içinde dolaşmaya çıkacak olursanız medenî memleketlerdekine benzer iş yerleri, dükkânlar, tenis kortları, golf sahaları, okul ve kiliseler gözünüze çarpar. Yıllardan beri tabiat bilginleri burada yetişen pirinç, hurma, ıhlamur, kola cevizi gibi bitkilerin ve yerli ineklerin soylarını ıslah etmeye çalışmaktadırlar. Birçok hastahanelerden başka sıtma, uyku hastalığı gibi tropikal hastalıklarla mücadele eden enstitüler de açılmıştır. Firestone şirketinin Liberya'ya yaptığı en büyük yardım, öğretim ve eğitim alanında olmuştur. Okullarda okuyup yetişen yerlilerin bir kısmı bunları başkalarına da öğretmektedirler. Liberya'daki okulları bitirdikten sonra Amerika Birleşik Devletlerindeki okullara devam eden birçok öğrenciler de vardır.

Son yıllarda çok çeşitli Avrupa ve Amerika şirketleri, Liberya topraklarına yatırımlar yapmaya başlamışlardır. Bu suretle kauçuktan başka kakao, kahve, muz ziraati, tuğla, kiremit endüstrisi geliştirilmekte, balıkçılık teşvik edilmektedir. Bir kısmı işletilmekte olan zengin demir madenleri, ormanlardaki kereste, kıymetli ağaçlar da ayrıca önem taşımaktadır.

S. Ö.

Terbiyeli Horoz

Teoman vaktiyle çok geçimsiz bir çocuktu. Üç tekerlekli bisikletine kız kardeşini bindirmezdi. Bir gün Kaya adındaki bir komşu çocuğu Teomanın salıncağına çıkmıştı. Teoman bunu görünce yavaşça yanına sokulup zavallı çocuğu arkasından itti, yere düşürdü. Başka bir gün kendisine bir çikolata almıştı. Tam yiyeceği sırada evlerine çocuklu bir misafir geldi. Annesi çikolatanın yarısını misafir çocuğa vermesini söylediği halde Teoman onun sözünü dinlemedi. Annesi buna çok kızmıştı.

— Senin gibi geçimsiz, terbiyesiz çocuklarla kimse oynamaz, dedi. Haydi arka bahçeye git. Misafirler gidinceye kadar sakın bir daha buraya geleyim deme.

Teoman arka bahçede çikolatasını yiyerek, kendi kendine oynayarak vakit geçirdi. «Ne iyi ettim de çikolatanın yarısını vermedim. Ben o kadar aptal değilim» diye düşünüyordu.

Misafirler gittikten sonra annesi tavuklara yem vermek için arka bahçeye geldi. Teoman'ın uzun zamandan beri tek başına oturmaktan canı sıkılıyordu. Arka bahçeye geldiğinden beri kız kardeşi bir kerecik olsun yanına uğramamıştı. Tavukların nasıl yem yediğine bakmak için annesinin peşinden gitti. Annesi:

— Alibik, Alibik diyerek horozu çağırdı.

Bütün tavuklar horozun peşinden geldiler. Kadın horozun önüne birkaç avuç mısır attı. Alibik mısırın başında duruyordu, ama yemden bir tane bile almıyordu. Diğer tavuklar onun gösterdiği yemi yediler Onlar karınlarını doyurunca artan birkaç mısır tanesini de Alibik topladı.

Teoman bunu seyrederken derin düşüncelere dalmıştı.

— Anneciğim, tavuklar Alibik'i çok severler, değil mi, diye sordu.

— Evet oğlum. Alibik gerçekten çok iyi bir horoz. Kendisinden önce tavukları düşünüyor, onların karnı doymadan yem yemiyor.

Çocuk ağlayacak gibi olmuştu.

— Kardeşimin, komşu çocuklarının, misafirlerin beni sevmemekte hakları var, dedi. Ben onlara hiçbir şeyimi vermiyorum. Ama bundan sonra Alibik gibi olacağım. Arkadaşlarım da beni sevecek.

Acaba Kuduz mu?

BİZİM evin bitişiğindeki ilkokulun hemen bütün çocukları beni tanır, ben de onları tanırım. İçlerinde uslu, akıllı, çalışkan olanları pek çok. Ama beş parmak bir olmaz ya!... Taş toprak içinde oynayan, arkadaşlarının saçlarını, ceketlerini çeken, itişip kakışanların birkaçını şimdiden belledim bile...

Geçen gün tam okulun dağıldığı saatlerde, eve dönerken şu benim tanıyıp da bir türlü öğüt vermeğe fırsat bulamadığım yaramaz çocuklardan birinin kaldırımdaki köpeğe taş attığını ve zavallı hayvanı kızdırıp havlattığını görmiyeyim mi?

— Yapma oğlum, köpekle şaka olmaz, bir yerini ısırır, koparır. Allah muhafaza öldürür, diye seslenince çocuk :

— Küçücük köpek, bana ne yapabilir, cirmi kadar yer yakar, diye yanımdan uzaklaştı gitti. Halbuki onunla karşı karşıya gelip, hayvanların canını yakmanın, kızdırmanın doğru olmadığını söylemek istiyordum.

Aradan bir hafta ya geçti, ya geçmedi. Bir öğle üzeri, okul öğretmeni telâşla bizim eve geldi :

— Aman doktor bey, bir köpek öğrencilerimizden birini ısırdı, kanlar içinde, okula kadar bir zahmet ediniz, deyince kendi kendime, «geçen günkü yaramaz çocuk olmasın sakın!» diyerek okula gittim. Meğer yanılmamışım. Hemen bizim yaramazın kanlar içinde kalan bacağını pansuman yaptım ve hademelere köpeği tutmalarını söyledim.

— Köpeği yakaladık, aşağıda bağlıdır efendim, dediler.

— Şimdi her ikisini de kuduz hastahanesine götüreceksiniz, aman köpek başkalarını ısırmasın, dikkatli olun.

Bizim hasta, kuduz kelimesini işitince ağlamağa başladı.

— Ağlama oğlum, eğer köpek kuduz çıkar da sana aşı yapılmazsa, Allah göstermesin kudurur, etrafa saldırır, ölürsün. Çünkü kuduz, çok eski zamanlardan beri köpek, kedi, fare cinsinin hastalığı olarak tanınmıştır. İnsanlara bu hayvanların ısırması, salyalarıyla bulaşır. Kuduzun mikrobik olduğunu ilk defa meşhur Pastör bularak insanlığa büyük hizmetler etmiştir.

— Peki, şimdi ben kuduz muyum?

— Biz de köpeğin kuduz olup, olmadığını anlamak için, her ikinizi kuduz hastahanesine gönderiyoruz, orada doktor, köpeğin salyasını bir beyaz farenin beynine şırınga edecek, fare 5 - 7 gün içinde dalgın dalgın düşünmeğe, titremeğe başlarsa veya şüpheli köpeğin öldürülerek elde edilen beyninde, hekimlerin Negri cisimcikleri dedikleri şeyler görülürse, hayvanın kudurmuş olduğu anlaşılır. O zaman da sana 10 - 14 kuduz aşısı yapılacak, böylece kuduzdan kurtulacaksın. Bir insanı kuduz köpek ısırırsa o kimse 5 - 10 gün içinde dalgınlaşır, içi sıkılır, lokma ve suyu yutamaz olur. Bir, iki gün içinde ateş 39 - 40'a çıkar, hasta sudan korkar.

— Aman öyle ise hemen gideyim doktor amca.

Birkaç gün sonra köpeğin kuduz olmadığı anlaşıldı ve bizim delikanlı böylece kuduz iğnelerini yaptırmadan kurtuldu, bir daha da hayvanları kızdırmamağa, onlara taş atmağa tövge etti.

Dr. Kâmran ŞENEL

GÜLELİM

Bir çayda ev sahibi Aykut'a biraz daha kurabiye ikram etti. Çocuk :

— Teşekkür ederim. Daha almıyayım, dedi. Midemi tıka basa doldurdum.

Ev sahibi ısrar etti.

— Zarar yok çocuğum. Al da cebine koy. Sonra yersin.

— Ceplerimi de tıka basa doldurdum!...

★

Küçük bir çocuk balık tutuyordu. Bir arkadaşı yanına yaklaşarak sordu:

— Kaç balık tuttun?

— Şimdi bir tane tutarsam, biraz sonra da bir tane daha tutarsam ıki balık olacak.

★

Baba karne alan oğluna çıkışır:

— Bu ne kötü bir karne! Demek ailemizden böyle aptallar da çıkıyormuş.

— A... babacığım bu benim karnem değil ki... Tavan arasında buldum. Galiba senin çocukluğundan kalma.

★

Bir seyyah bir çiftçiye sorar:

— Bana bak hemşehrim. Buraların yabancısıyım. Yolları pek iyi bilmiyorum. Eğer senin tarlandan geçerek kestirme gidecek olursam acaba beş buçuktaki trene yetişebilir miyim?

— Hiç merak etmeyin, eğer köpeğim sizi görürse beş trenine bile yetişirsiniz.

★

Bir gün ormanda bir fil hortumuyla kocaman ağaçları tutarak kökünden çekip çıkartıyordu. Küçük bir fare de file bakıyordu. Fil fareye:

— Sen bu işleri yapamazsın, dedi.

Fare:

— Doğru, yapamam, diye cevap verdi. Son zamanlarda çok kuvvetten düştüm.

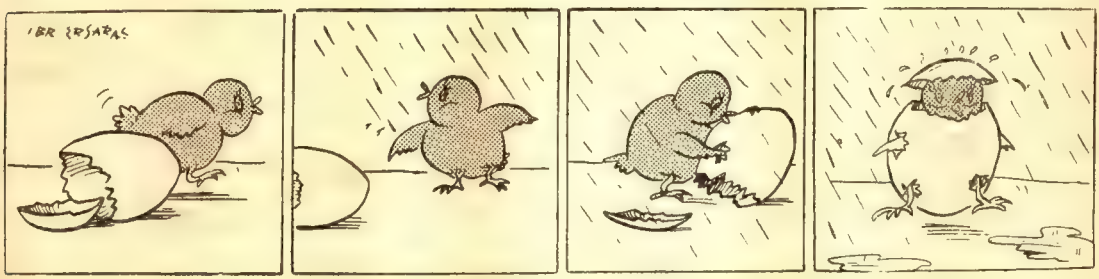

Çifte Sürpriz

OKULDAN dönünce annesi Ercan'a :

— Sana bir sürprizim var. Bil bakalım ne, dedi.

— Sürpriz mi? Anladım. Çikolatalı pasta yaptın.

Annesi gülerek :

— Hayır, yenecek bir şey değil, dedi.

— Anneannem mi geldi?

— Yine bilemedin.

— Yoksa postacı ısmarladığım kitabı mı getirdi?

— O da değil. Anlaşılan bulamıyacaksın. Gel de göstereyim.

Biraz sonra Ercan sevinçle :

— Sarman'ın yavruları olmuş, diye bağırdı. Yaşadık!...

Yavruları pek beğenmişti. Hepsine ayrı ayrı bakıyor, «Şunlar azıcık büyüse de ortalarda koşup oynasalar» diyordu. Artık yavrulara isim bulmak sırası gelmişti. Bir tanesi gri renkliydi. Ercan :

— Bunun adı Duman olsun, dedi. Bu da Yaman.

Diğer iki kedi siyahlı beyazlıydı. Tıpkı birbirlerine benziyorlardı. Ercan :

— Bunlara birbirlerine çok uygun isimler koyalım, dedi.

Annesiyle beraber biraz düşündükten sonra onlara «Tıkır» ile «Şıkır» adlarını taktılar.

Annesi :

— Bunların hangisi Tıkır, hangisi Şıkır ayıramıyorum, diyordu.

Ercan da bu iki yavruyu birbirinden ayıramıyordu.

Her gün okuldan dönünce yavruların yattığı sepete gidip bakıyordu. İlk günlerde yavrular hiç büyümiyeceklermiş gibi geliyordu. Günlerce sabırsızlıkla onların büyüyüp oyun oynamasını bekledi.

Aradan epeyce zaman geçti. Yavrular artık o kadar büyümüşlerdi ki, bir gün annesi Ercan'a :

— Artık yavruları dağıtmak zamanı geldi, dedi.

Ercan yavrulardan ayrılacağı için çok üzüldü, ama annesinin evde beş kediye birden bakamıyacağını biliyordu. Yalnız yavruların iyi bakılıp besleneceği evler buluncaya kadar onları evden uzaklaştırmamaya karar verdiler.

O günden sonra Ercan, okuldaki arkadaşlarına, komşularına :

— Kedi yavrusu ister misiniz, diye sormaya başladı.

Arkadaşları :

— Annemize soralım, izin verirse alırız, diyorlardı.

Bir gün Kaya :

— Ercan, teyzem bir kedi alacakmış, dedi. Bir kara kedi istiyor.

Ercan merakla sordu :

— Teyzen kedi sever mi?

— Çok sever. Kedilere çok düşkündür.

— Öyleyse iyi bakar. Ona bizim Yaman'ı verelim.

Başka bir gün Ercan'ın sınıfından bir kız arkadaşı Duman'ı aldı. Ercan'a kediye çok iyi bakacağına söz verdi. Şimdi Tıkırla Şıkır geriye kalmıştı. Ercan :

— Bunların hangisi Tıkır, hangisi Şıkır ayıramıyoruz, diyordu. Eğer Tıkır'ı birisine verirken adının Şıkır olduğunu söylersek bu yanlışlığı bir daha düzeltemeyiz. Şıkır da herhalde Tıkır diye çağırılmaktan hoşlanmaz.

Bir gün annesi :

— Ayşe teyze kedi yavrularından birini alacak, dedi.

Ercan bunu duyunca çok üzüldü.

— Ne olur anneciğim, Tıkır'la Şıkır'ı birbirinden ayırmıyalım, dedi. Onların ikisini birden alacak bir kimse buluruz.

— Peki, öyle olsun, Ayşe teyze kendisine başka kedi arasın, dedi. Ama sen de vakit geçirmeden onlara bir yer bul.

Kediler gün geçtikçe büyüyor, kedi almak isteyenlerin hiçbiri iki kediyi birden almaya razı olmuyordu. Annesi artık Ercan'ın yalvarmalarını dinlemiyor :

— Ne olursa olsun, bundan sonra ilk isteyene kedileri ayırıp vereceğim, diyordu.

Bir akşam üstü telefon çaldı. Ercan telefonu açtı. Bir kız sesi :

— Sizin kedi yavrusu dağıttığınızı duydum, diyordu. Şimdi sizde iki yavru kalmış. Acaba anneniz ikisini

ŞAKACI RÜZGÂR

KASIM rüzgârı herkese şaka yapmayı pek sever. Çok oyunbaz, yaramaz bir rüzgârdır. Önüne çıkan herkesi şaşkına çevirir, her yeri alt üst eder.

Kasım rüzgârı geçen gün öyle delicesine esiyordu ki, görecektiniz! Yerdeki kurumuş yaprakları havaya kaldırdı. Birkaç kişinin şapkasını uçurdu. Üşümesinler diye anneler çocuklarının paltolarını sımsıkı iliklediler. Bir bahçede ipe asılmış çamaşırlar vardı. Bu tam Kasım rüzgârının istediği şeydi. Çamaşırların altından girdi, üstünden çıktı. Onlarla türlü oyunlar oynuyor, danslar ediyordu. Çamaşırların içinde bir pantolon iyi mandallanmamıştı. Rüzgâr onu havaya uçurdu, uzaklara sürükledi. Şehirde büyük bir binanın önünde sıra sıra bayraklar asılıydı. Rüzgâr bayraklara :

— Dikkat, diye bağırdı. Size bir arkadaş getirdim.

Bayraklar yanlarındaki boş bayrak direğine yeni bir bayrak çekileceğini sanarak sevindiler. Güzel güzel dalgalanmaya başladılar. Alaycı Kasım rüzgârı onların bu halini görünce sürüklediği pantolonu bayrak direğinin tepesine geçiriverdi.

Kalabalık caddede yaramazlık yapmadan duramazdı. Gelip geçen insanlar :

— Rüzgâr bugün pek fazla esiyor, diye söylenerek adımlarını sıklaştırıyorlardı.

Sokaktan geçen bir arabanın içinde üst üste yığılmış birçok kutular vardı. Rüzgâr bunları bir yokladı. Pek hafif şeylerdi. Bir tanesini yerinden oynatıp havaya uçurdu. Acaba kutunun içinde ne vardı? Kapağını açtı. İçinden, önünde birkaç çiçeği, arkasında iki uzun kordelesi olan güzel bir şapka çıktı. Şapkayı yol boyunca uçururken :

— Acaba bunu kimin başına geçirsem, diye düşünüyordu.

Ağır ağır yürüyen şişman bir adamın başında şapkası yoktu. Rüzgâr şapkayı onun başına geçirdi. Ama adam buna hiç memnun olmadı. Tam elini başına götürüp şapkayı çıkaracağı sırada rüzgâr çevik davranarak şapkayı yeniden havaya uçurdu. Bundan sonraki işi şapkayı uyuklayan bir atın kafasına giydirmek oldu. Hayvan buna aldırış bile etmedi. Rüzgâr epeyce kızmıştı. Şapkayı beğenecek, teşekkür edecek birisine vermeyi düşünüyordu. Karşısına bir oğlan çıktı. Şapka onun başına iyi uyacaktı. Ama çocuğun başına geçirince yanındaki arkadaşları onunla alay etmeye başladılar. Çocuk da başına kadın şapkası giydiği için pek utanmıştı.

Biraz sonra Kasım rüzgârı aradığını buldu. Bu küçük, güzel bir kızcağızdı. Rüzgârda saçları uçuşuyordu. O güzelim şapka birdenbire başına geçince pek sevindi.

— Tam istediğim gibi bir şapka, diye söylendi.

Sevinçle şarkılar mırıldanarak evine giderken, Kasım rüzgârı da peşinden geliyor, neşesinden tozu dumana katıyordu.

---

de verebilecek mi?

Ercan sevincinden uçuyordu. Kıza hemen gelip kedileri almasını söyledi. Epeyce beklemişlerdi, ama en sonunda Tıkır'la Şıkır'ı beraberce verecek bir yer bulmuşlardı.

Bir saat sonra kapı çalındı. Ercan kapıyı açınca bir sürprizle karşılaştı. Karşısında birbirine son derece benziyen iki kız duruyordu. Kızlardan biri :

— Benim adım Gülcan, dedi. Bu da ikiz kardeşim Nurcan. Kedileri almaya geldik.

Ercan kızları oturma odasına götürdü. Onları annesiyle tanıştıracağı zaman hangisinin Gülcan, hangisinin Nurcan olduğunu ayırt edemedi.

Gülerek :

— Kedilerimiz tam size göre, dedi. Onların da hangisi Tıkır, hangisi Şıkır bir türlü bilemiyoruz.

SATILIK AT

BABASI sözlerini bitirince Çetin üzüntülü gözlerle nehrin kenarındaki çayırda otlayan atlara baktı. İşte orada tayların arasında o ihtiyar kır at duruyordu. Çetin'le bu at arasında yıllarca önce kurulmuş bir dostluk vardı. Babası Çetin'in üzüntülü olduğunu farketmişti.

— Biliyorum, bu iş senin hoşuna gitmiyecek, dedi. Ama bu at artık çok ihtiyarladı. Çayırda tayların başında bulunmaktan başka hiçbir işe yaramıyor. Bunun için de onu besliyemem. Elden çıkarmaya karar verdim. Yarın şehre inip Hasan Ağa ile konuşacağım. Herhalde ata az da olsa bir para verir.

Bunları dinlerken Çetin'in kaşları çatılmıştı. Hasan Ağayı tanımıyordu, ama adamın adının kötüye çıkmış olduğunu biliyordu. Atları çatlayıncaya kadar çalıştırdığı, bundan sonra da etlerini gizlice kasaplara sattığı söyleniyordu. Babası hayretle :

— İhtiyar bir at için bu kadar üzülmen doğru değil, dedi. O olmazsa başkasına binersin. Bir sürü atımız var.

— Baba, ben bir daha kır ata binemiyeceğim için üzülmüyorum. Onu Hasan Ağaya satacaksınız diye üzülüyorum. O adamı kimse beğenmiyor.

— Sen dedikodulara aldırma. İstediğim parayı verirse atı niçin ona satmıyayım?

Çetin son defa olarak babasına yalvardı :

— Baba, ne olur kır atı satma!... Onu çok seviyorum.

Adam elini oğlunun omuzuna koyarak :

— Böyle şeyler için kendini üzme oğul, dedi. Bak artık büyüyorsun. Hayatın acılarına karşı dayanıklı olmalısın. Göreceksin, atı birkaç günde unutacaksın.

Çetin, ağlayıp gülünç duruma düşmekten korktuğu için daha fazla bir şey söylemeden babasının yanından uzaklaştı.

Yarım saat sonra çayırın kenarında bir yere oturmuştu. İhtiyar kır at, tayların önüne düşmüş, onları öğle vakti verilen yemi yemeye götürüyordu. Suları gürül gürül akan Deliçay'ın yanında beş tayla önlerindeki kır atın gidişi göze pek hoş görünüyordu. Çetin, «Bu manzarayı belki bir daha göremiyeceğim» diye düşündü. Taylar yemlerini yerken ihtiyar kır at bir ana şefkatiyle onlara bakıyordu. Yavruların karınları doyuncaya kadar kendisi önündeki yemden bir lokma bile almadı.

Atlar çayıra dönerken Çetin yerinden kalkıp onlara yaklaştı. Kır atın burnunun üstünü, boynunu okşamaya başladı.

— Buradan ayrılınca inşallah başına kötü bir şey gelmez, diyordu. Ah, ne olurdu babama senin nasıl bir at olduğunu anlatabilseydim!...

Babası Çetin'in düşünceli düşünceli yanına yaklaştığını görünce elindeki işini bı-

rakıp :

— Bir şey mi istiyorsun, diye sordu.

Çetin'in sesi bu sefer biraz sert çıkıyordu.

— Evet baba, kır atı satmamanı istiyorum. Bu at yirmi beş yıldan beri çiftlikteymiş. Buraya az emeği geçmemiş. Onu ihtiyarladı diye elden çıkarmakla haksızlık ediyorsunuz.

Bu son söz babasını kızdırmıştı :

— Saçma konuşma, dedi. At artık işe yaramıyor. Canım ne isterse onu yaparım.

— Ona birkaç yıl daha bakarsak ne çıkar?

Babası artık onun söylediklerini dinlemiyordu. Kaşlarını çatarak yeniden işine başlamıştı.

Ertesi günü sıkıntılı, kapanık bir hava vardı. Sert bir rüzgâr kuzey doğudan kara kara bulutlar getiriyordu. Kahvaltıdan bir saat sonra Çetin'in babası kâhyayı çağırarak arabayı hazırlamasını, akşam üstü dönünceye kadar etrafa göz kulak olmasını söyledi. Çetin babasının şehre gideceğini anlamıştı. Araba hazırlanırken yanı başında beklemeye başladı. Babasını görünce :

— Baba ne olur ben de seninle geleyim, diye yalvardı.

— Sen de mi geleceksin? Niçin?...

Çetin önüne baktı. Hasan Ağayı görüp ondan kır ata iyi bakmasını rica edeceğini söylemeye utandı. Onun yerine :

— Altı, yedi haftadan beri şehre inmedim. Çiftlikte çok canım sıkılıyor, dedi.

Bir lokantada öğle yemeğini yedikten sonra baba oğul beraberce Hasan Ağayı görmeye gittiler. Bu, kırk - elli yaşlarında bir adamdı. Çukura kaçmış gözleri ilk bakışta Çetin'in pek hoşuna gitmedi. Babası sözlerini bitirince, kurnazca gülümsiyerek :

— Pekâlâ, dedi. benim de bir ata ihtiyacım vardı. Yarın çiftliğinize uğrayıp bir bakayım.

Çetin birdenbire :

— O çok iyi bir attır, diyerek söze karıştı. Yalnız biraz ihtiyarladı. Ona iyi bakarsınız değil mi?

— Tabiî oğlum, ona çok iyi bakarım. Hayvan benim işime yarayacak.

Çetin, kuruyan dudaklarını yaladı. Hasan Ağanın sözüne güvenemiyordu. O, babasının anlıyamadığı yahut önem vermediği için üzerinde durmadığı bir şeyi farketmişti. Bu adam hakkında duyduğu kötü söylentiler iftira olamazdı. Ona hiç içi ısınmamıştı.

Eve dönerlerken baba oğul yolda bir kelime bile konuşmadılar. Güneşin yüzü tamamen kapanmıştı. Alçaklarda toplanan kara bulutlar sanki insanın üstüne çökecekmiş gibi duruyordu. Kuzeydoğudan esen rüzgâr burunlarına bir duman kokusu getirdi. Babası :

— Bir yerde yangın var galiba, diye söylendi. Ah, bir yağmur yağsa!...

Duman kokusu gittikçe artıyordu, ama çiftliğe epeyce yaklaşıncaya kadar dumanın nereden geldiğini bir türlü anlıyamadılar. Adam birdenbire :

— Aman Allahım, diye bağırdı. Yangın bize çok yakın!... Galiba çayın kenarında. Deliçay dumandan görünmüyor.

Atları koşturmaya başladı. Birkaç dakika sonra Çetin, dumanların içinde kendi evlerini gördü. Karşıdan kâhya koşarak geliyordu. Uzaktan deli gibi çırpınarak :

— Taylar orada kaldı, diye bağırdı. Elimden geleni yaptım, ama onları kurtaramadım. Beşi birden...

Adam sabırsızlıkla kâhyanın sözünü kesti :

— Nerede? Taylar nerede? Biraz sakin ol. Ne oldu? Anlat!...

Kâhya nefes nefese :

— Koruda yangın çıktı, dedi. Taylar da çayın karşı kıyısında kaldı.

— Nasıl olur? Taylar nasıl karşıya geçti?

Kâhya eliyle güneye doğru işaret ederek :

— Çitin bir yerinden dışarıya kaçmış olacaklar, dedi. Sonra köprüden karşıya geçmişlerdir. Şimdi orada kaldılar.

Mesele anlaşılmıştı. Atlar çayın karşı kıyısında yanan korunun ortasında kalmışlardı. Köprü alevler içindeydi. Arabadan atlayıp çaya doğru koştular. Deliçay'ın suları kabarmıştı. Gürül gürül akıyordu. Karşı kıyıdaki beş tay iyice birbirlerine sokulmuştu. Bazan üstlerine savrulan dumandan görünmüyorlardı. Ateşin sıcaklığı geldikçe, üzerlerine kıvılcımlar düştükçe kişniyerek tepiniyorlardı, ama ellerinden bir şey gelmiyordu ki... Çetin :

— Kır at nerede, diye sordu.

Kâhya ona cevap verecek halde değildi. Babası aklını kaçırmış gibi alevlere bakıyordu. Köprü tarafı zaten yanıp duruyordu. Çayın öteki ucunda da alevler belir-

meye başlamıştı. Atlar 50 metrelik dar bir yere sıkışıp kalmışlardı. Kâhya :

— Ah, ne yapsak, onları nasıl kurtarsak, diye söyleniyordu. Alevler üstlerine gelince suya kaçacaklar. Bu sefer çayda boğulacaklar. On beş dakikalık bir zaman kaldı. Rüzgâr var. Alevler çabuk yayılıyor.

Çetin yeniden :

— Kır at nerede, diye sordu.

— Ahırda. Tayların peşinden o da kaçmak istedi. Ben bırakmadım.

Çetin heyecanla babasının kolunu tuttu :

— Baba, belki onları eski köprüden geçirebiliriz.

Adam ümitsizlikle bu eski köprüye baktı. Pek dar ve çürük bir şeydi. Çayın dımdik iki kıyısı arasında kurulmuştu. Birkaç destek uzunlamasına konulmuş tahtaları tutuyordu.

— Olamaz, imkânsız, diye söylendi. Biz bile bu köprüden güçlükle geçiyoruz. Taylar nasıl geçerler?

— Desteklerin arasına birkaç tahta daha uzatsak...

Babası dikkatle çocuğa baktı. Bir anda kararını vererek eve koştu.

— Bir deneyelim, diye bağırdı.

Kâhya, köprünün üstüne çıktı. Kendisine uzatılan tahtaları yerleştirip çivilemeye başladı. Çetin'le babası durmadan ona tahta taşıyorlardı. Bir seferinde Çetin az kalsın köprüden suya düşecekti. Babası kolundan simsıkı yakalıyarak :

— Kendine gel Çetin, dikkatli ol, dedi.

Çetin tekrar tahta getirmeye gitti. Alev duvarı atlara yaklaştıkça telâşı artıyordu. Gözleri dumandan yanıyor, ürkmüş hayvanların acı acı bağırmasından başka bir şey duymuyordu. Kâhya son tahtayı da çaktıktan sonra dumandan kan içinde kalmış gözleriyle atlara bakarak :

— Biz elimizden geleni yaptık, dedi. Ama hayvanlar çok ürktü. Onları bu ince köprüden geçirmemiz imkânsız.

Çetin'in babası yumruklarını sıkıp köprüye doğru yürüdü. Atları boş yere çağırıyorlardı. Hiçbiri köprüye adım atamıyordu. Çayın azgın sularını görünce daha çok ürkerek alevlere doğru kaçıyorlardı.

Çetin'in son bir ümidi daha vardı. Koşarak ahıra gidip kır atı köprüye getirdi. Babası onu görünce :

— Ne yapıyorsun Çetin, diye bağırdı.

Çocuğun cevap verecek vakti yoktu. İçinden, «Taylar kır atın peşinden gitmeye alışıktır, inşallah şimdi de onun peşinden gelirler,» diye düşünüyordu. Atın dizgininden tutup köprüye doğru çekmeye başladı. Hayvan bir türlü adım atmak istemiyordu. Dumandan, alevlerden, köprünün altındaki azgın sulardan korktuğu belliydi. Ağırlığının altında eğilen, çatırdayan eski köprüye güvenemiyordu. Bütün bunlara rağmen dizginlerini tutan el, ona cesaret veriyordu. Çocuk durmadan konuşarak atı yatıştırmaya çalışıyordu. Onlar karşı kıyıya çıkıp tayların yanına gidince iki adam Çetin'in ne yapmak istediğini anladılar. Heyecanla bu işin sonunu bekliyorlardı.

Taylar kır atı yanlarında görünce korkularını biraz unutur gibi oldular. Çetin atı yeniden köprüye doğru çevirdi. Hayvan bir an durup başını havaya kaldırdı. Çocuğun kalbi heyecanla çarpıyordu. Acaba at son dakikada onun dediğini yapmıyacak mıydı?

Dizginlerini daha sıkı çekmeye başladı. At başını eğdi. Birkaç adım attıktan sonra durdu. Biraz sonra yeniden yürüdü. Çetin arkasında sesler duyuyordu. Tayların peşlerinden geldiğini anlamıştı. Hem seviniyor, hem de korkuyordu. Hayvanların ayakları kayarsa ne olacaktı? Köprü hiç bitmiyecekmiş gibi geliyordu. Kır at bir yerde sendeledi. Ama çabucak doğruldu. Çocukçağız boşu boşuna korkmuştu. Tehlikeli yolun sonuna gelince derin bir nefes aldı. Arkasından sırayla kır atla taylar da karaya çıktılar. Kurtulmuşlardı.

Atları ahıra götürürken babasının coşkun sesini duydu.

— Aferin sana Çetin!...

Ertesi sabah babasının sesindeki aynı coşkunluğu bir kere daha duydu. Kır atı almaya gelen Hasan Ağaya :

— Fikrimi değiştirdim, bu atı dünyada kimseye satmıyacağım, diyordu.

Adam gittikten sonra elini Çetin'in omuzuna koyarak :

— Seninle iftihar ediyorum oğlum, dedi.

Çetin de :

— Baba, ben de kır atla iftihar ediyorum, diye ilâve etti.

— Hakkın var oğlum. Hepimiz kır atla iftihar ediyoruz.

KAÇAK AYI

SİRKİN marifetli ayısı Bufo bir sabah erkenden uyandı. Hava güneşli ve çok sıcaktı. Ayağındaki zincir, sahibinin yattığı vagonun bir yerine bağlıydı. Bu yüzden Bufo bir yere gidemiyordu. Ama uzun zamandan beri böyle yaşadığı için buna alışmıştı. Üstelik bakıcısını da çok severdi. Onu uyandırmak için vagonun kapısına yaklaşarak elinden geleni yaptıysa da bir türlü bu işi başaramadı. Çok susamıştı. «Zarar yok, sahibim uyusun, suyu başkasından isterim» diye düşündü.

Durduğu yerde oynamıya başladı. Böylece fillere su taşıyan iki çocuğun dikkatini çekeceğini, kendisine de biraz su vereceklerini tahmin ediyordu. Çocuklar oyununu seyretselerdi onu mutlaka beğeneceklerdi, ama su taşıma işini bir an önce bitirmek istiyorlardı. Sirkin temsillerine girecek paraları yoktu. Memurlardan biri eğer fillere su taşırlarsa onları temsile bedava sokacağını söylemişti.

Bufo oynarken zincirini biraz fazla çekmiş olacak ki birden kopuverdi. Hayvan artık serbest kalmıştı. «Fillerin yanına gidip suyumu içerim» diye düşündü. Tam su kabına yaklaşırken elinde bir kova su ile gelen çocuklardan biri onu görünce korktu... Ona bir şey yapmasın diye elindeki bir kova suyu üstüne boşaltıp var kuvvetiyle kaçtı. Ayı çocuğun peşine düşünce, filler bağırmaya başladılar. Bir anda ortalık karıştı. Ama Bufo hızını almıştı bir kere. Sokaklarda koşmaya başladı. Onu gören insanlar korkuyla etrafa kaçışıyordu. Bufo onların yanına gidip su istiyecekti, ama hiç biri karşısında durmuyordu ki...

Böylece yoluna devam ederek bir parka geldi. Parkın ortasında fıskiyeli bir havuz vardı. Bufo bunu görünce çok sevindi. Susuzluğunu giderdikten sonra serinlemek için havuzun içine girip oturdu.

Biraz sonra böyle oturmaktan canı sıkıldı Yakınlarında hiç kimse kalmamıştı Halbuki sirkte zincirle bağlıyken hiç kimse ondan korkmazdı. Sahibini de çok özlemişti. Çok geçmeden uzaktan bir kalabalık göründü. Sahibi sirkteki diğer adamlarla geliyordu. Sahibini görür görmez havuzdan çıkarak yanına yaklaştı. Adam zinciri boynuna takarak onu eski yerine götürdü. Temsil zamanı gelince sabahleyin yanından kaçan insanların kendisini alkışlaması, oyunlarını beğenmeleri Bufo'yu pek neşelendirdi. Ne iyi etmişlerdi de onu yeniden sirke götürmüşlerdi.

TÜLİNİN YAPACAĞI İŞ

O sabah Tülin'in canı hiç okula gitmek istemiyordu. Kendi kendine «bugün evde oturup oyun oynayacağım» diye söylenirken bunu ablası duydu.

— Sakın boşu boşuna beraber oyun oynayalım diye ısrar etme Tülin, dedi. Ben bugün anneme yardım edeceğim. Temizlik yapacağız.

Tülin bahçeye çıkarak kümese doğru yürüdü. Orada çok sevdiği bir tavuk vardı. Kızı ne zaman görse peşinden gelirdi. Ama o gün yerinden bile kıpırdamadı. Yeni yumurtadan çıkmış civcivleri kanadlarının altına sokup ısıtıyordu.

Tülin bundan sonra kedisini aradı, Epeyce dolaştıktan sonra onu bir köşede buldu. Kedi yavrularının tüylerini yalayarak temizliyordu. Tülin bunu görünce:

— Senin de işin çokmuş, benimle oynayamazsın, dedi.

Evdeki köpek de boş değildi. Tülin'in babası ve ağabeyi ile bir yere gidiyordu. Kızcağız biraz düşündükten sonra:

— Bu evde hiç kimse boş değil, diye söylendi. Herkesin bir işi var. Benim işim de okula gitmek. Hemen gidip giyineyim. Yoksa geç kalacağım.

SİNCAP KARDEŞLER

KİT ile Tot adındaki sincap kardeşler bir gün ormanın derinliklerinde o zamana kadar hiç görmedikleri bir karaağaç keşfettiler.

— Şu ağaca çıkıp dallarında ne var ne yok bir görelim, dediler.

Yakınlarındaki başka bir ağacın dalında bir ağaçkakan kuvvetli gagasiyle ağacın kabuğunu oyuyordu. Küçük sincaplar bu ağaçkakanı tanırlardı. Kuş onlara selâm verince Kit gururla :

— Bak biz şimdi şu ağaca çıkacağız, dedi.

— Öyle mi? Yalnız dikkatli olun. Ormanın bu tarafları pek tenha.

Ağaçkakan bunları söylerken sincaplar gülmeye başladılar.

— Sen bizi korkak mı sandın, dediler.

Ağaçkakan bunu duyunca hiçbir şey söylemeden uçup gitti.

Kit kardeşine :

— Haydi tırmanmaya başlıyalım, dedi.

Yanlarında getirdikleri bir ipin iki ucunu kuyruklarına sıkıca bağladılar. Böylece eğer birisi düşecek olursa diğeri onu çekecekti.

Ağacın gövdesinde, yerden epeyce yüksekte bir oyuk vardı. Tot merakla başını buraya soktu. O anda dengesini kaybederek baş aşağı oyuktan içeri yuvarlandı. Kuyrukları iple bağlı olduğu için kardeşi de onunla beraber aynı yere düştü. Ağacın gövdesinin içi karanlık ve ıslaktı. Bu yüzden o kadar kaygandı ki, bir türlü tutunacak bir yer bulamıyorlar, hızla aşağıya doğru iniyorlardı. Tot:

— Görüyor musun kardeşim başımıza gelenleri, diyerek ağlamaya başladı. Bizi gelip kimse buradan kurtaramaz.

Çok geçmeden ağacın dışından ağaçkakanın sesini duydular. Heyecanla :

— Aman yetiş, ağacın gövdesinden içeri düştük, diye bağırdılar.

Ağaçkakan :

— Korkmayın, geliyorum, diyerek gagasıyla ağacın kabuğunu didiklemeğe başladı.

Kısa zamanda sincapların geçebileceği genişlikte bir oyuk açtı.

Kit dışarı çıkınca ağaçkakana :

— Sen gelmeseydin bir türlü oradan kurtulamıyacaktık, dedi. Bizi nasıl buldun, çok merak ediyorum?

— Ben de sizi merak ettiğim için geri döndüm. Ağacın üstünde göremeyince içine düşmüş olacağınız aklıma geldi. Ağacı keşfe çıkacağınızı bana haber verdiğinize iyi etmişsiniz. Bu tenha yerde ben de olmasaydım ne yapacaktınız?

Tavşanların Kralı

PRENSES Ayışığı çok güzel bir tavşandı. Suzan bu tavşanı evinin bahçesindeki bir kümeste beslerdi. Kızcağız tavşanını çok severdi. Onun için ona bu güzel adı vermişti. Adı Prenses olduğu için onun prensesler gibi yaşamasını istiyordu. Kümesini her zaman temiz tutar, bol bol yem verirdi. Burada bir prensesin yaşadığını göstermek için kapısının üstüne bir taç resmi yapmıştı. Ayışığı'nın diğer prenseslerin hayatını merak ettiğini düşünerek ona peri masalları okurdu. Bu masallarda kötü büyücüler, prenseslerle prensleri kuş ve çeşitli hayvan şekillerine sokuyordu. Suzan bu masalları pek sever, onların içinde geçen her şeye inanırdı. Kısa zamanda Prenses Ayışığı'nın da böyle güzel bir prenses olduğunu, bir zamanlar böyle tavşan kümesinde değil, şahane bir sarayda yaşadığını, onu kıskanan bir büyücünün kendisini bu hale soktuğunu düşünmeye başladı. Onun için kümesinin karşısına geçip masal okuduğu zaman hayvan duyduğu şeylere hiç önem vermiyor, üzüntülü bir şekilde gözlerini uzaklara dikiyordu.

Kızcağız peri masallarını bir bir ezberlemişti. Ayışığını yeniden güzel bir kız haline getirmek için prenseslere yapılan büyüleri bozmakta kullanılan bütün usulleri denedi, ama tavşanın görünüşünde hiçbir değişiklik olmadı. Sanki vaktiyle mermer saraylarda oturmamış, altın tabaklarda yemek yememiş gibi kendisine verilen yiyecekleri iştahla kemirmesine devam ediyordu.

Bir gece yarısı Suzan kendi kendine uyandı. Odasının içi ay ışığı ile gündüz gibi aydınlanmıştı. Yatağında oturup gözlerini oğuşturdu. Kendi kendine :

— Bu güzel gece her halde bütün sihirlerin, büyülerin bozulduğu bir gece olacak, diye söylendi. Prenses Ayışığı'nı belki insan şeklinde görebilirim. Başındaki elmas tacı bu ışıkla pırıl pırıl parlar.

Yatağından çıkıp doğru tavşanın kümesinin yanına gitti. Tavşan her zamanki yerinde uyuyordu. Kızcağız büyük bir hayal kırıklığına uğramıştı. Acaba tavşanı gerçekten bir prenses değil miydi? Tam eve gireceği sırada uzaktan yabani bir tavşan geçti. Onun arkasından iki tavşan daha gördü. Suzan tavşanların nereye gittiğini çok merak etmişti. Kendisi de onların peşinden koşmaya başladı.

Çok geçmeden ağaçların arasında küçük bir tümseğin üstüne çıktı. Önündeki çukurda, o zamana kadar hiç görmediği acayip bir manzara vardı. Buraya bir sürü tavşan toplanmıştı. Sanki dans eder gibi oldukları yerde zıplıyorlar, birbirlerinin etrafında dönüyorlardı. Suzan da hayretle onları seyrediyordu. Biraz sonra tavşanlar bir anda oyunlarını bırakıp ortadan kayboldular. Suzan acaba bir şeyden mi korktular diye meraklandı. Birkaç adım attı. Karşısına uzun boylu, güzel bir oğlan çocuğu çıktı. Elbisesi o kadar süslüydü ki, kız ilk bakışta onun bir prens olduğunu anladı. Çocuk onu görünce :

— Merhaba kardeşim, dedi. Sen deminden beri burada mıydın?

— Evet, tavşanların oyunlarını seyrediyordum. Peki o zaman sen neredeydin?

Çocuk bunu duyunca üzüntüyle başını salladı.

— Mutlaka tavşanların arasında beni de görmüşsündür, dedi. Çünkü ben de dans ediyordum. Ben aslında tavşanım. Bütün bunlar bir büyü yüzünden başıma geldi. Her gece bu saatte insan kılığına giriyorum. Öyle üzülüyorum ki, bir bilsen.

Suzan böyle bir şeyi ilk defa duyuyordu. Onun okuduğu masallarda yalnız prensler ve prensesler hayvan şekline girerdi. Peri masallarındaki prensler nasıl hayvan olmaktan hoşlanmıyorlarsa, bu tavşan prens de insan olmaktan hoşlanmıyordu.

— Bu büyüyü bozmanın bir çaresi yok mu, diye sordu. Ben sana yardıma hazırım. Seni nasıl büyülediler?

— Ben küçük bir çocukken büyülendim, diyerek anlatmaya başladı. Bir gün ormanda tek başıma oynuyordum. Bilmiyerek cinlerin kıralının yanına yaklaşmışım. Beni görünce pek beğenmiş. Beni kendisi yetiştirmek istedi. Ben bunu kabul etmedim. Babamın bir kıral olduğunu, ilerde benim onun yerine geçeceğimi, onun için şimdiden hazırlanmam gerektiğini anlattım. Cinlerin kıralı kızarak beni bu hale soktu. Aradan yıllar geçti. Şimdi tavşanların kıralı benim. Ama hâlâ büyüden kurtulamadım. Her gece böyle insan kılığına giriyorum.

Suzan onun haline çok acımıştı. Tekrar :

— Bu büyüyü bozmanın bir yolu yok mu, diye sordu.

— Var, ama bunu yapmak çok zor. Ancak ben insan kılığına girdiğim zaman bir tavşan yanıma yaklaşarak kendisini okşamama izin verirse büyü bozulacak. Ama tavşanların böyle bir şeye yanaşmadıklarını sen de gözlerinle gördün. Beni insan şeklinde görünce kıralları olduğumu unutup korkuyorlar. Tabiî bu kılıkta hiçbir tavşan benim yanıma yaklaşmaz.

Suzan hayretle :

— İnsan olmak hiç de korkunç bir şey değil, dedi. Benim, Prenses Ayışığı adında bir tavşanım var. O insanlara çok alışıktır. Hiç korkmaz. Onu istediğin kadar okşayabilirsin.

Bu sözler tavşan kıralı ümitlendirmişti.

— Ne olur, onu bana getirir misin, diye yalvardı. Ama bu gece çok geç oldu. Şimdi tavşan olacağım. Yarın gece getireceğine söz veriyor musun?

Suzan'ın bir şey söylemesine vakit kalmadan Kıral ortadan kayboldu. Onun yerine boz renkli bir tavşan çalılıkların arasında duruyordu.

Ertesi gece Suzan, Prenses Ayışığını yanına alarak aynı yere gitti. Yolda, kucağındaki tavşana yapacağı işin önemini anlattı. Tavşanlar yine çukurun içinde dans ediyorlardı. Suzan dansın bitmesini bekledi. Beklediği an geldi. Tavşanlar korkuyla kaçıştılar. Suzan, tavşan kıralın yanına gitti. Kıral o

gece çok sevinçli idi. Ayışığını görünce :

— Bu ne kadar güzel bir tavşan, dedi. Eğer bu gece büyüyü bozarsa onu sarayıma götürür, kıraliçe yaparım.

Suzan, Ayışığını sımsıkı tutup göğsüne bastırarak :

— Ben ondan ayrılamam, dedi.

Ama kucağındaki tavşan rahat durmuyordu. Yere inmek istiyordu. Suzan derin derin düşündü. Her zaman Ayışığının bir prenses olduğunu düşünmez miydi? O gerçekten bir prenses ise sarayda oturmalıydı. Onu kümese kapatmakla yazık ediyordu. Kollarını açarak :

— Haydi Ayışığı, yolun açık olsun, dedi. Kıralın büyüsünü boz ve onun kıraliçesi ol.

Kıral tavşana kollarını açmıştı. Tavşan kendisine dokunur dokunmaz o da hemen bir tavşan oluverdi. İki tavşan karşılıklı birbirlerine baktılar. Sonra yanyana koşarak uzaklaştılar. Suzan o anda kıralın sesini duyar gibi olmuştu. Uzaktan :

— Çan çiçekleri çalınca yine buraya gel, diyordu.

Suzan evine dönerken duyduğu bu sözleri düşünüyordu. Çan çiçeklerinin çan çaldığı o zamana kadar duyulmuş muydu?

Zaman geçtikçe Suzan, Prenses Ayışığını özledi. Onun bir kıraliçe olduğunu düşünmek bile üzüntüsünü geçirmiyordu. Haftalar sonra bir gece yarısı uykusundan uyandı. Kulağına tatlı tatlı çalan çan sesleri gelmişti. Tavşanların kıralının sözlerini hatırladı. «Çan çiçekleri çalınca buraya gel!» demişti. Yatağından kalkıp kırlara doğru yürüdü. Tepenin arkasındaki çukura geldi. Bu gece orada dans eden tavşan yoktu. Bir anda çalılıkların arkasında iki tavşan gölgesi gözüne ilişti. Ayaklarının dibinde birkaç tane çan çiçeği çıkmıştı. Bunların arasında tüylü, yumuşak bir şey vardı. Suzan:

— Ah, bir tavşan yavrusu, dedi.

Kucağına alıp okşamaya başladı. Tavşan kendisinden hiç korkmamıştı. Gülerek :

— Şimdi her şeyi anlıyorum, dedi. Sen bana Tavşanların Kıralı ile Kıraliçe Ayışığının hediyesisin. Ayışığını çok özlediğim için kendi bebek prenseslerinden birini bana veriyorlar. Seni çan çiçeklerinin arasında buldum. Adını Prenses Çançiçeği koyacağım.

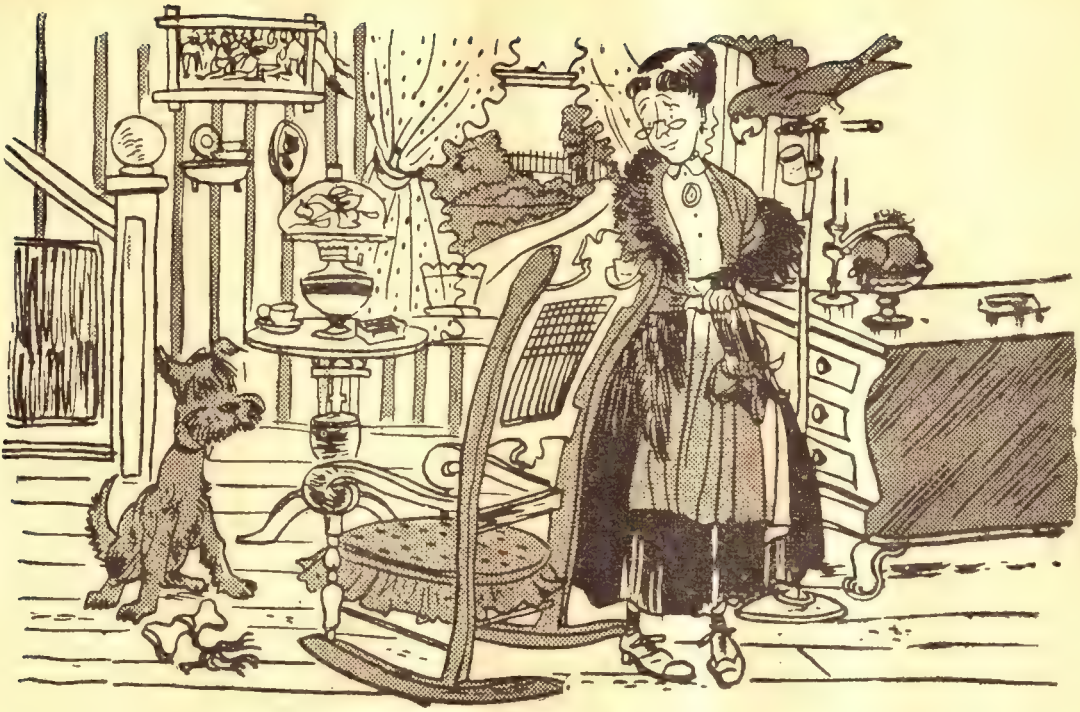

Güllü Nine

Yetmiş yaşını bitirinceye kadar, Güllü nine doğduğu şehirden hiç dışarı çıkmamıştı. Son zamanlarda başka yerleri görenlerin, seyahatten dönenlerin anlattıklarıyla çok ilgileniyordu. Bir merak içini kemirip duruyordu. Doğum gününde kararını verdi. Seyahate çıkıp yeni yeni yerleri görüp gezecekti.

Hemen hazırlığa başladı. Evdeki eski bavulları çıkardı. Seyahatte yanına alacağı şeyleri yavaş yavaş bunların içine yerleştiriyordu. Birkaç günde bavullar ağızlarına kadar doldu. Ama düşündükçe götüreceği başka şeyler de aklına geliyordu. Gideceği yerlerde yağmur yağabilirdi. Şemsiyesini yanına almalıydı. Bir de sokağa çıkarken omuzuna koyduğu eski moda kürkü vardı. Onsuz bir yere çıkmazdı.

Güllü nine telâşından az kalsın evin içinde beslediği hayvanları unutacaktı. Köpeği yanındayken hiçbir şeyden korkmazdı. Üstelik bu hayvancık da sahibi gibi uzun yıllar eve kapanmış, seyahate çıkmaya çoktan hak kazanmıştı. Bir de «Kadife» adındaki güzel kedisi vardı. Güllü nine olmazsa Kadife'nin karnını kim doyururdu? Kediyi evde bırakıp açlıktan ölmesine gönlü razı olmazdı. «Kaptan» adındaki geveze papağanına bakmayı da hiçbir komşusu kabul etmiyordu. Çaresiz papağanı da yanına aldı.

Güllü nine her gün işini bitirince salıncaklı koltuğuna oturup dinlenirdi. Burada pek rahat ederdi. Evinden ayrılınca tekerlekli koltuğu olmadan nasıl dinlenecekti? Acaba gideceği otellerde kendi kuş tüyü yastığı kadar rahat yastık bulabilecek miydi? Yatağını, yastığını, koltuğunu yanında götürmeye kalksa bunları oradan oraya taşımak çok güç olacaktı. Koltuğuna oturup derin düşüncelere daldı. Oturduğu yerden bahçesindeki güzel çiçekleri, havuzu, ağaçları görüyordu. Uzun zaman bahçesinden, emek vererek yetiştirdiği çiçeklerinden ayrı kalmaya dayanamıyacaktı.

Güllü nine o gün önemli bir karar daha verdi. Seyahate çıkmaktan vazgeçti. Çünkü dünyada sevdiği, değer verdiği her şeyi kendi evinde, kendi bahçesinde buluyordu.

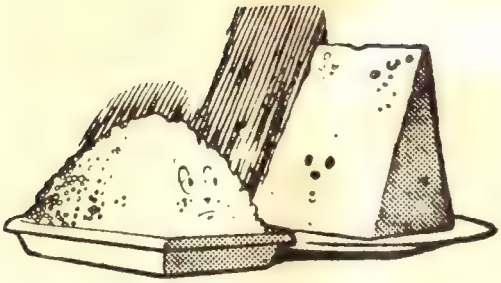

Pilâvı Nasıl Sevdiler?

DOLABIN içinde tepeleme dolu bir tabak pilâv duruyordu. Pilâv çok üzgündü. Yanındaki peynire :

— Ah, kardeşim, bilsen ne kadar üzüntülüyüm, dedi. Beni bugün akşam yemeğinden önce pişirdiler. Çok da güzel olmuştum. Ama yemekte evin çocukları Ayşe ile Aykut benden bir lokma bile almadılar. Beni beğenmediler. Anneleri yedirmek için çok ısrar etti, ama onun sözünü dinlemediler.

Peynir onu teselli ederek :

— Hiç üzülme pilâv kardeş, dedi. Çocuklar beni severler. Eğer ben senin yerinde olsaydım ne yapardım biliyor musun? Rüyalardan yardım isterdim.

Pilâv o zamana kadar rüya diye bir şey duymamıştı. Hayretle :

— Rüya nedir, diye sordu. Onlardan nasıl yardım isteyebilirim. Onlar benim üzüntümü geçirebilirler mi?

— Sana anlatayım. Galiba sen kendin hiç rüya görmemiş olacaksın. Tabiî daha bugün pişirildin. Oysa ki, ben bir haftadır buradayım. Kaç defa rüya gördüm.

Pilâv :

— Rüyaları nerede görebilirim, diye sordu.

Peynir :

— Şimdi rüyaları görüp onlarla konuşamazsın, diye cevap verdi. Her gece anneleri çocukları yataklarına yatırdıktan sonra rüyalar pencereden içeri girip sabaha kadar çocukların yataklarının baş ucunda oturuyorlar. Ayşe'nin rüyası daima ilk önce odaya girer. Çünkü kız, ağabeyinden daha çabuk uyuyor. Ama Aykut da uyur uyumaz hemen onun rüyası da gelir.

Pilâv :

— Rüyalarla ben de tanışmak isterdim, diye söydi. Acaba bu gece de gelecekler mi? Eğer onlarla karşılaşıp konuşursam beni çocuklara sevdirmeleri için ellerinden geleni yapmalarını rica edeceğim.

O gece çocukların yatma zamanı gelince pilâv dolabının önünden geçen kediye seslendi :

— Senden bir şey rica edeceğim, dedi, Bu gece Ayşe ile Aykut'un rüyaları gelince onlara çocukların yanına gitmeden gelip benimle konuşmalarını söyler misin?

Kedi :

— Hayhay pilâv kardeş, dedi. İstediğin şeyi memnuniyetle yaparım.

Kedi pilâva bayılırdı. Onun için yapmayacağı şey yoktu. Yatak odasının penceresine oturup rüyaları beklemeye başladı.

Çocuklar uykuya dalınca rüyalar pencereden içeri girdiler. Kedi :

— Dolaptaki pilâv sizinle biraz konuşmak istiyor, dedi. Lûtfen çocuklardan önce onun yanına gider misiniz? Çocuklar pilâv sevmiyorlar diye çok üzülüyor.

Rüyalar :

— Ayşe ile Aykut pilâv sevmiyorlar mı, hayret doğrusu, diye söylenerek pilâvın yanına gittiler.

Pilâv onları görünce pek sevindi.

— Ne olur, çocuklar uyuyunca onlara pilâvın aslında ne kadar lezzetli bir yemek olduğunu anlatır mısınız, dedi.

— Hiç merak etme. Bak göreceksin, yarın ikisi de sana bayılacaklar.

Şampiyon kitap :

Dede Korkut Masalları

Eflâtun Cem Güney'in yazdığı bu güzel eser
«Milletlerarası Andersen Armağanı»
şeref listesine bütün dünya çocuk kitapları arasından seçilen 25 kitaptan biridir.

Bu kitap bir **Doğan Kardeş** yayınıdır.

☆

Doğan Kardeş Yayınları
YAPI ve KREDİ BANKASI'nın
bir kültür hizmetidir.

— Sağ olun, çok teşekkür ederim.

Rüyalar çocukların yatak odasına dönüp bütün gece onlara pilâvın ne kadar nefîs bir yemek olduğunu, pilâv yerlerse şişmanlayıp güzelleşeceklerini anlattılar.

Ertesi günü hava çok güzeldi. Çocuklar sabahtan öğleye kadar bahçede birçok oyunlar oynadılar. Öğle yemeğinde sofra başına oturdukları zaman çok acıkmışlardı. Diğer yemekleri yedikten sonra sıra bizim pilâva geldi. Anneleri çocuklara:

— Size biraz pilâv koyayım mı, diye sordu.

Ayşe ile Aykut sözleşmiş gibi bir ağızdan :

— Evet, anneciğim. Lûtfen, dediler.

Anneleri şaşırmıştı. Çocukların pilâv istiyeceklerini hiç beklemiyordu. Tabiî çocukların o gece gördüğü rüyalardan onun haberi yoktu. Ama çocuklar rüyalarını iyice hatırlıyorlardı.

Aykut ağzını doldura doldura pilâvını yerken :

— Ah, ne güzel olmuş, diyordu.

Ayşe :

— Sahi öyle, diye söylendi. Tıpkı bu gece rüyamda gördüğüm pilâva benzemiş.

Ağabeyi hayretle :

— Sen de mi rüyanda pilâv gördün, diye sordu. Ne tesadüf!...

Pilâv sözlerini çocuklara duyuramıyordu. Ama kendi kendine :

— Beğenilmek, sevilerek yenilmek ne kadar hoş oluyormuş, diye düşünüyordu. Bu gidişle çocuklar beni bitirecekler. Kediye bir şey kalmıyacak.

★

Doğan Kardeş'in aksamadan elinize geçmesini istiyorsanız, aboneniz bitmeden bir ay önce yenileyiniz. Doğan Kardeş'in yıllık ucuz

HAYVAN DOSTLARI

Turgut Işıker

Oktay Akkor

Ferda Ergüven

Günay Yalçın

Sevim Aydağ

Ali Altıner

Selim Badur

Eser Kırkan

Çetin Tuna

Gülen Canbakkal

Tülin Tüzemen

Gülten Tuna

Abdurrahman Tarı

Fazilet Doğan

Marika Prain

Melih Modanoğlu

Muttalip Taşçı

Meral Kurtpınar

BİLMECE BULMACA...

Bu kuş kulübesine hangi kuşlar geliyor? Resimdeki harfleri birleştirerek bu kuşları, bakalım bulabilecek misiniz?

Hangi kuyruk, hangi hayvanın?

BİLMECE — BİLDİRMECE

Sesi dağdan taştan gelir,
Bulutlardan mı seslenir?
Senden korkmuyorum ama
Gürlerken gelme yanıma.
(Şokgürültüsü)

☆

Masalların ecesi
Üç sihirli gecesi
Sarayda ün salmıştı
Herkes hayran kalmıştı.
(Cinderella)

☆

Yüzmek bütün neşesi,
Bembeyaz elbisesi,
Göllerin kıraliçesi.
(Kuğu)

☆

Gözle görülmez, elle tutulmaz
Hiç yerinde duramaz.
Ağzına sığar, dağlara sığmaz
O olmazsa yaşanmaz.
(Hava)

☆

Kanadları yok, havaya çıkar,
Kazması yok, toprağı kazar.
(Ağaç)

★

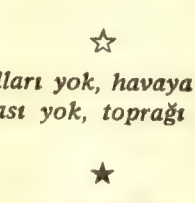

BU SATIRLARI ANNE-VE BABANIZA OKUTUN

En güzel, en mânalı sını geçme hediyesi Doğan Sigorta'nın Tahsil ve Çeyiz Sigortalarıdır.

Doğan Sigorta, çocukları seven, onların istikbalin düşünen anne - babaların emirlerini bekler.

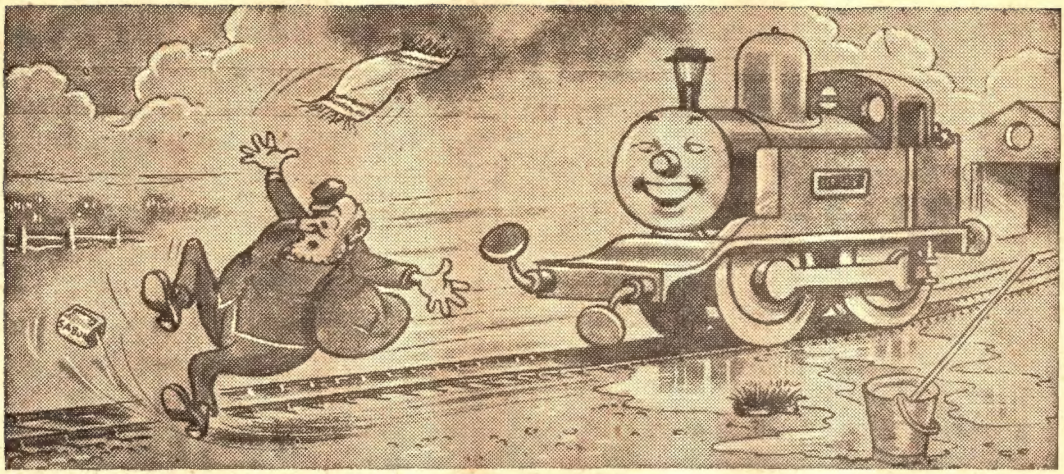

Lokomotifin Temizliği

MAKİNİST Ahmet Usta, sevgili lokomotifine dönerek :

— Şimdi sıra sende, dedi.

Adamın sağ elinde bir kova su, sol elinde kocaman bir süpürge vardı. Lokomotif bunları görmüş, ama pek önem vermemişti. Sevinç içinde :

— Yaşadık ustacığım, dedi. Demek tatil yapmak sırası bana geldi. Son günlerde çok yorulmuştum.

Ahmet Usta sert bir sesle:

— Sana tatil yapacaksın diyen oldu mu, diye çıkıştı. Temizlenme sırası sana geldi diyordum. Vagonları bir görsen, pırıl pırıl oldular.

Lokomotif temizleneceğini duyunca :

— Yapma Ahmet Usta, vazgeç şu işten, diyerek yalvarmaya başladı. Ben kirli değilim ki. Durup dururken trenleri temizlemek kimin aklına geldi?

— Kirli değil misin? Saha bir şey söyliyeyim mi? Biraz daha kirlenecek olursan bir daha hiçbir çocuk senin yanına yaklaşmaz. Vagonlarına bile binmezler. Her tarafın is ve kömür tozu içinde. Seni iyice bir temizliyeyim. Bak ne güzel olacaksın.

Lokomotif yıkanmamak için neredeyse küçük bir çocuk gibi ağlıyacaktı, ama adam onun yalvarmalarına aldırış etmedi. Eline bir fırça alıp kovadaki sabunlu suya batırarak lokomotifi fırçalamaya başladı. O sırada rüzgârdan sabun köpükleri gözlerine kaçtı. Elindeki sabunu bir tarafa fırlattı : «Ay!» diye bağırarak gözlerini oğuşturdu. Lokomotifin de gözüne sabun kaçmıştı. Yaramaz bir çocuk gibi avazı çıktığı kadar bağırıyordu. Ahmet Usta lokomotifin gözlerini silmek için bir havlu bularak yanına koştu. Tam lokomotifin önüne gelince farkına varmadan yerdeki bir kalıp sabunun üstüne bastı. Ayağı kaydı. Boylu boyunca yere yuvarlandı. Lokomotif şımarık şımarık gülerek :

— Aman ne güzel kaydın, diye alay etti. Bir daha yapsana göreyim.

Adam güçlükle yerinden kalkarken :

— Ben sana şimdi gösteririm, diye söylendi. Seni hortumla yıkayacağım.

— Aman ne olur, soğuk su dökme. Çok çabuk üşürüm. Üstüme soğuk su sıkarsan kaçar giderim.

Adam ne kadar da sabırlıydı! Geveze lokomotife kızacağına durmadan öğüt veriyordu.

— Bak göreceksin, soğuk su çok hoşuna gidecek, diyordu. Soğuk su kuvvet verir. Hiç kıpırdamadan dur.

Hortumla lokomotifin kazanına doğru su sıkmaya başladı. Ama buraya pek az su geliyordu. Çoğu hortumdaki bir delikten dışarı fışkırıyordu. Adamcağızın üstü başı sırılsıklam oldu.

— Ayy!... Bu su gerçekten çok soğukmuş, diye söylendi.

Lokomotif onun haline pek acımış, huysuzluk yapmaktan vazgeçmişti.

— Vah vah Ahmet Usta, geçmiş olsun, dedi. Dur da sana bir akıl vereyim. Hortum yerine niçin süzgeç kullanmıyorsun? Süzgeci doldurup üstüme çık. Suyu oradan dökersen kendin ıslanmazsın.

Bu iyi bir fikirdi. Ahmet Usta işini bitirmek üzerey-

Okunacak Kitaplar

Doğan Kardeş'in ciltli, renkli, resimli Güzel Kitaplar serisi

	Fiyatı
Masal Bahçesi	10 lira
Andersenden Masallar	10 »
Binbirgece Masalları	10 »
Hayvan Hikâyeleri	10 »
12 Büyük Adam	10 »
Dede Korkut Masalları	10 »
Allah Rahatlık Versin	10 »
Dünyanın Dört Bucağından Dostlar	10 »
Gökten Üç Elma Düştü	10 »
Babanız Atatürk	5 »
Küçük Prens	5 »
Kırmızı Saçlı Çocuk	5 »
Şiir Bahçesi	3 »
Ünlü Operalar	15 »
Fen ve Tabiat Ansiklopedisi	20 »

Bilgi Kitapları

Eşyanın Hikâyesi	300 Krş.
Işığın Hikâyesi	200 »
Saatin Hikâyesi	250 »

Çocuk Romanları Serisi

Yeşil Mühürlü Mektup	200 »
Pembe Evin Kedisi	200 »
Marko Polo	200 »
Kaçırılan Doktor	200 »
Jennifer Teyzenin Anahtarları	250 »

Bu kitapları İstanbuldaki Doğan Kardeş satış mağazalarında ve kitapçılarda bulabilirsiniz. Taşradaki okuyucularımız (Doğan Kardeş Yayınları, P. K. 1146 - İstanbul) adresine kitap parasını posta havalesi olarak gönderirlerse istedikleri kitaplar derhal adreslerine yollanır.

ken ansızın bir ses duyunca korktu. Elindeki süzgeç sallandı. Sular lokomotifin üstüne değil de onun yanından geçmekte olan istasyon müdürünün başından aşağıya döküldü.

Ahmet Usta bunu görünce çok üzüldü.

— Affedersiniz efendim, diyerek özür diledi. Deminki sesi duyunca korkup boş bulundum. Lokomotifi şöyle bir güzelce temizlemek istiyordum.

İstasyon müdürü mendili ile yüzünü kurularken :

— Lokomotifi iyi temizlemişsin, dedi. Demin geçerken vagonlara da baktım. Onlar da çok temiz olmuş. Ama sana bir şey söyliyeyim mi Ahmet Usta? Bir de kendin yıkansan çok iyi edersin. Üstün başın ıslanmış, temizlik yapayım derken kir içinde kalmışsın. Hemen gidip banyo yap.

Bu sözler lokomotifin çok hoşuna gitmişti. Bir kahkaha atarak :

— Müdür bey çok doğru söylüyor Ahmet Usta, dedi. Soğuk su kuvvet verir.

Kardeşlerimizden Şiirler

ATATÜRK

Sen ölmedin Atatürk'üm
Atatürk'üm sen ölmedin
Senin yeşil gözlerindeki ışıklar
Kalbimizde dallandı, budaklandı, çiçeklendi.
Sen ölmedin Atatürk'üm
Atatürk'üm sen ölmedin.

Alev Konuşur

★

BEKÇİ

Bekçi baba sabah, akşam
Hiç yılmadan yorulmadan
Düdük çalar,
Hırsızları kovalar.

Hasan Kemal

★

KARDEŞİM

Kasımda girdi beşine
Bence rastlanmaz eşine
Okula gitmez ama,
Ortaktır kitabıma.
Yazıları okur tersinden
Pekiyi alır resimden.
Adı Ali,
Sarı Ali,
Pamuk Ali.
Şeker kardeşim Ali.

Sevim Aydağ

★

ÖĞRETMENİM

Güzel, iyi her ne varsa
Sen öğrettin bize ancak.
Bizden sevgi kucak kucak
Benim canım öğretmenim.

Bilsen kalbimde nerdesin?
Annem, babam bir de sensin
Sen dünyada bir tanesin
Benim canım öğretmenim.

Tülin TÜZEMEN

AVCI DAYININ MACERALARI

PRENS ŞIMARIK

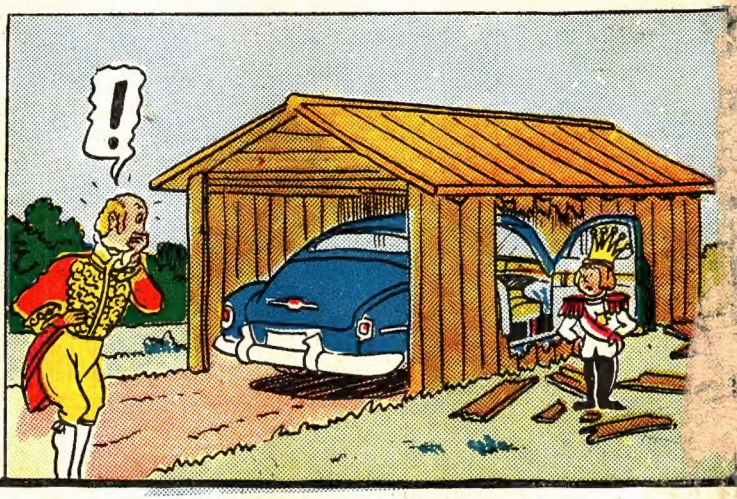

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.